

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Sociálně ekonomické aspekty kriminality
Dalila Nováková

Bakalářská práce
2019

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Dalila Nováková
Osobní číslo: E16311
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a cel-
níky
Název tématu: Sociálně ekonomické aspekty kriminality
Zadávající katedra: Ústav ekonomických věd

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je analyzovat primární sociální a ekonomické aspekty kriminality na příkladech a datech ve vybraných územích. Analýza bude vycházet z dostupných statistických dat a přehledů a bude zároveň obohacena o vlastní empirické šetření.

Osnova:

- Kriminalita jako společenský fakt
- Sociální a ekonomické faktory kriminality
- Analýza statistik kriminality
- Empirické šetření

Rozsah grafických prací: —
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

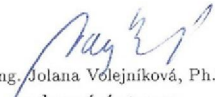
KAISER, G. Kriminologie: Úvod do základů. Praha: C.H. Beck, 1994, 267 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-002-8.
SCHEINOST, M. et al. Kriminalita očima kriminologů. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. 238s. ISBN 978-80-7338-096-0.
SCHEINOST, M., BALOUN, V. Výzkum ekonomické kriminality. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci 2014, 152 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci. ISBN 978-80-7400-429-2.
SVATOŠ, R. Kriminologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 290 s. Vysokoškolské učebnice. ISBN 978-80-7380-389-6.
TOMÁŠEK, J. Úvod do kriminologie: jak studovat zločin. Praha: Grada, 2010, 214 s. ISBN 978-80-247-2982-4.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jan Mandys, Ph.D.
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: 3. září 2018
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2019

doc. Ing. Romana Provažníková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. září 2018

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 29. 4. 2017

Dalila Nováková

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Janu Mandysovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc a cenné rady, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala pracovníkům Probační a mediační služby v Pardubicích a pracovníkům odboru sociálních služeb a prevence magistrátu města Pardubic za pomoc při vyplňování dotazníků pro empirické šetření.

ANOTACE

Bakalářská práce je zaměřena na analýzu sociálních a ekonomických aspektů kriminality. Opírá se o klíčové pojmy kriminologie a kriminálních věd. V práci jsou rozebrány základní atributy související s kriminalitou a faktory, které ke kriminalitě vedou, rozebrána je zde problematika trestu a druhů trestů ukládaných v České republice. Dále je zde představen vývoj obecné a hospodářské kriminality v České republice a následně je provedena analýza životní úrovně bývalých vězňů pomocí dotazníkového šetření.

KLÍČOVÁ SLOVA

Kriminologie, kriminální vědy, kriminalita, kriminogenní faktory, trest

TITLE

Socio – economic aspects of criminality

ANNOTATION

This bachelor thesis is focused on analysis of social and economic aspects of criminality. Thesis is based on basic terms of criminology and criminal sciences. Basic attribute which are related to criminality and factors that lead to criminality are contained in this thesis, punishment and kinds of punishments which are imposed in the Czech Republic are contained in this thesis too. Further, there is introduced development of criminality in the Czech Republic and finally living standard of ex-prisoners is analysed using questionnaire survey.

KEYWORDS

Criminology, criminal sciences, criminality, criminogenic factors, punishment

OBSAH

Seznam obrázků	8
Seznam zkratk a značek	9
Úvod	10
1. Kriminologie – věda o kriminalitě	12
1.1 Kriminální vědy	12
2. Kriminalita	16
2.1 Základní pojmy	16
2.2 Kriminogenní faktory	20
3. Trest, trestný čin a trestání	23
3.1 Účel a funkce trestání	23
3.2 Druhy trestních sankcí	25
4. Analýza statistik vývoje kriminality v České republice	27
4.1 Analýza statistik vývoje hospodářské a obecné kriminality v České republice ...	28
4.2 Analýza indexu kriminality	33
5. Analýza životní úrovně bývalých vězňů	35
5.1 Dotazníkové šetření	35
5.2 Rozhovor.....	47
5.3 Souhrn empirického šetření	49
Závěr	51
Použitá literatura	52
Přílohy	54

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Graf vývoje hospodářské kriminality v ČR v letech 2014-2018	28
Obrázek 2: Graf vývoje majetkové kriminality v ČR v letech 2014-2018.....	29
Obrázek 3: Graf vývoje násilné kriminality v ČR v letech 2014-2018	30
Obrázek 4: Graf vývoje mravnostní kriminality v ČR v letech 2014-2018	30
Obrázek 5: Graf vývoje ostatní kriminality v ČR v letech 2014-2018.....	31
Obrázek 6: Graf vývoje zbývající kriminality v ČR v letech 2014-2018.....	32
Obrázek 7: Graf vývoje vojenské kriminality v ČR v letech 2014-2018	32
Obrázek 8: Graf vývoje indexu kriminality v pěti krajích v letech 2014-2018.....	33
Obrázek 9: Graf pohlaví respondentů.....	36
Obrázek 10: Graf nejvyššího dosaženého vzdělání respondentů	36
Obrázek 11: Graf věkového rozhraní respondentů.....	37
Obrázek 12: Graf rozdělení respondentů podle toho, zda mají děti	37
Obrázek 13: Graf časového horizontu respondentů od propuštění z vězení	38
Obrázek 14: Graf rodinného stavu respondentů.....	38
Obrázek 15: Graf typů příjmu respondentů.....	39
Obrázek 16: Graf typu bydlení respondentů	40
Obrázek 17: Graf rozdělení, zda jsou respondenti v kontaktu s nejbližší rodinou.....	40
Obrázek 18: Graf rozdělení, zda respondenti pocít'ují jiný přístup rodiny	41
Obrázek 19: Graf rozdělení, zda respondenti pocít'ují jiný přístup přátel.....	41
Obrázek 20: Graf rozdělení příjmů respondentů po výkonu trestu	42
Obrázek 21: Graf rozdělení, zda je respondentův příjem dostatečný.....	42
Obrázek 22: Graf rozdělení, za jak dlouho si respondenti sehnali práci	43
Obrázek 23: Graf rozdělení počtu vystřídanych prací respondentů	43
Obrázek 24: Graf rozdělení, zda se klient začlenil zpět do společnosti	44
Obrázek 25: Graf rozdělení, zda respondenty vězení napravilo.....	45
Obrázek 26: Graf rozdělení, jak respondent vnímá svůj současný život	46
Obrázek 27: Graf rozdělení současného typu bydlení.....	46

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

OČTŘ – orgány činné v trestním řízení

TČ – trestný čin

ČR – Česká republika

Atd. – a tak dále

Tzv. – takzvaně

Např. - například

ÚVOD

Kriminalita je pojem, se kterým se člověk setkává každý den. Není dne, abychom v médiích neslyšeli o kriminalitě, o lidech, kteří porušují zákon a páchají trestnou činnost. Napadlo nás někdy si položit otázku, co dotyčné ke spáchání trestného činu vede? Jaký tak mohl být asi impuls k tomu, aby porušili zákon a dostali se do vězení? Většinou tyto lidi hned odsoudíme, díváme se na ně skrz prsty, možná se jich i bojíme, možná jejich příběh jen z principu slyšet nechceme. V duchu si říkáme, kolik jeden vězeň stojí peněz. Našich peněz. Peněz daňových poplatníků. Přitom příčinou toho, že se dostali do vězení, mohlo být nepěkné dětství nebo nějaký impuls v raném věku. Možná se ocitli v nepříjemné životní situaci, kterou začali řešit alkoholem nebo drogami. Možná se jen ocitli náhle bez peněz, nemohli splácet své dluhy, a to je vedlo páchat trestnou činnost. Možná vězení představovalo jedinou možnost, jak se všemu vyhnout. Mohli se dostat do vězení z nedbalosti, například způsobili dopravní nehodu. Třeba neměli rodinu, příbuzné, jež by jim pomohli situaci překonat. Existuje mnoho různých podnětů, důvodů, proč se vydali touto cestou. Ukazovat na ně na ulici prstem, či pořád dokola přemýšlet o tom, kolik peněz stojí, problém nějak nevyřeší.

Je pravděpodobné, že každý občan v České republice se určitě okrajově o kriminalitu zajímá. Třeba si to ani neuvědomuje. Každý šel v noci po ulici a říkal si, co když mě někdo přepadne, okrade nebo zabije. Kdo se sám doma nikdy nebál zlodějů, kteří by ho mohli okrást. Komu rodiče neříkali dávaje si v metru, i ve velkém městě pozor na svoje věci. Hodně se tam krade! Asi to slyšel každý. V dnešní době není problém, za doslova pár minut, najet na internet a podívat se, jaká je v našem okolí kriminalita. Jsou organizace, jež občanům pomáhají se v této oblasti lépe orientovat. Jednou z těchto organizací je i mapa kriminality. Jedná se o projekt otevřené společnosti. Občana třeba i trochu uklidní statistiky, které se o kriminalitě v jeho okolí dozvěděl. Zjistí, že se tolik nemusí v noci bát vraždy, protože se za poslední dva roky v jeho nejbližším okolí žádná nestala. Udělá pár dalších kliků myši a zjistí, že se o svou dceru nemusí v noci bát, protože za posledních pět let nedošlo k žádnému sexuálnímu zneužití v dotyčném kraji. Pár minut a najednou máme o kriminalitě daleko větší přehled a všechno vidíme v jiném světle.

Cílem práce je analyzovat primární sociální a ekonomické aspekty kriminality na příkladech a datech ve vybraných územích. Analýza bude vycházet z dostupných statistických dat a přehledů a bude zároveň obohacena o vlastní empirické šetření.

Bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol. První část se věnuje kriminologii a kriminálním vědám. Jsou zde představeny základní kriminální vědy jako trestněprávní nauka, kriminalistika, forenzní psychologie atd. Druhá kapitola se věnuje kriminalitě. Jsou zde vysvětleny základní pojmy, které si je třeba vymezit před tím, než začneme kriminalitu v České republice analyzovat. Ke konci druhé kapitoly jsou definovány kriminogenní faktory, tedy faktory, které napomáhají nebo podporují trestnou činnost. Třetí kapitola se věnuje obecně trestům, trestným činům a trestání pachatelů. Čtvrtá kapitola se věnuje praktické části problematiky. Je zde představen vývoj obecné a hospodářské kriminality v České republice v letech 2014-2018 a dále je zde představen vývoj indexu kriminality v pěti krajích, kde index kriminality dosahuje dlouhodobě nejvyšších hodnot. Poslední pátá kapitola analyzuje životní úroveň bývalých vězňů. Pomocí dotazníkového šetření se práce snažila zjistit, jak respondenty ovlivnilo vězení, zda došlo k jejich nápravě, a co je vůbec vedlo páchat trestnou činnost.

1. KRIMINOLOGIE – VĚDA O KRIMINALITĚ

První, kdo použil pojem kriminologie, byl antropolog P. Topinard původem z Francie. Tento pojem použil v roce 1879 a v roce 1885 se pojem objevil v názvu knihy právníka Garofala. Pokud bychom hledali zakladatele kriminologického způsobu myšlení, který ovšem pojem kriminologie ve svých dílech nikdy nepoužil, je třeba se vrátit o pár let nazpět, a to do roku 1764, kdy italský právník Cesare Benesa Marquis di Beccaria napsal dílo „O zločinech a trestech“. Toto dílo, respektive studie, velice kladně ovlivnila a hlavně urychlila tehdejší trestněprávní reformy v Evropě (Vichlenda a Krček, 2011, s. 6).

Definice samotného pojmu kriminologie, která by byla jednotná či převládající, neexistuje dodnes. Nenajdeme ji ani u nás ani v zahraničí. Nejobecněji můžeme říci, že se jedná o nauku o zločinnosti a problémech, které s ní souvisejí. V České republice se pak častěji užívá definice, že kriminologie je věda o kriminalitě, o jejích pachatelích a obětech a o její kontrole (Kaiser, 1994, s. 1; Vichlenda a Krček, 2011, s. 6).

Nejenže je kriminologie samostatnou disciplínou, ale je i empirickou vědou. To, že je empirickou vědou znamená, že se zabývá spíše fakty než úsudky nebo také tento postoj vychází z toho, že je lepší nezískat žádnou odpověď než se smířit s nepřiměřenou (Kaiser, 1994, s. 4).

V České republice se kriminologie jako samostatný vědný obor nevyučuje. Obor je co do personálu tak i institucí u nás stále nepočetný. Mnoho kriminologů se formuje z řad právníků, sociologů, psychologů, ale i z jiných oborů. O větší zájem o tento obor přispívá i seznamování se s kriminologií na různých fakultách vysokých škol. Dnes jsou běžně na vysokých školách probírána vybraná kriminologická témata v rámci výuky sociologie nebo sociální politiky. A ukazuje se, že možných potencionálních zájemců o tuto profesi by byl dostatek (Scheinost et al., 2010, s. 11-12).

1.1 Kriminální vědy

Kriminalita jako taková bývá označována za sociálně-patologický jev, který má několik aspektů (např. se jedná o aspekty psychiatrické, sociologické, psychologické, trestně právní a další) díky tomuto širokému pojetí není možné, aby kriminalitu obsáhla jediná kriminální věda. V současnosti je předmětem zájmu několika vědních disciplín, které jsou samostatné. Laická veřejnost je však velice často vzájemně zaměňuje. Kriminální vědy pak dělíme na kriminologii, kriminalistiku, trestněprávní vědu a kriminální politiku (Zoubková a Moulisová, 2004, s. 7-8).

Někteří autoři ke kriminálním vědám řadí kromě zmíněných i sociologii, forenzní psychologii, forenzní psychiatrii, penologii a pedagogiku (Svatoš, 2012, s. 20-21).

Kriminalistika nebyla vždy samostatnou vědní disciplínou. Jako samostatná se začala považovat až od druhé poloviny 19. století. Za jejího zakladatele v moderní podobě bývá považován rakouský profesor Hans Gross. Ten kromě její výuky na vysokých školách patřil mezi zakladatele prvního kriminalistického ústavu na světě (Vichlenda, 2011, s. 9).

Za zmínku stojí i několik dalších osobností, jež se podíleli na rozvoji kriminalistiky. Hans Gross byl již zmíněn, dále můžeme zmínit Francise Galtona, Angličana, jehož jméno je spojeno se vznikem daktyloskopie. Daktyloskopický systém byl pak v roce 1901 rozšířen do celého světa. Robert Heindl zase přispěl k zavedení registrace pachatelů.

Na území České republiky stojí za zmínění František Protivenský, jež je považován za prvního českého kriminalistu. Působil jako policejní úředník a roku 1902 založil daktyloskopickou registraci pachatelů v Praze (Vichlenda, 2011, s. 16-17).

Kriminalistická věda využívá prvky několika věd, mezi něž řadíme např. informatiku, biologii, fyziku a chemii. Kriminalistika jako věda má pak blízko k různým právním vědám, nejbliže pak k trestnímu a správnímu právu. Úzký vztah má rovněž k mnoha dalším disciplínám, především k soudnímu lékařství a inženýrství, molekulární genetice nebo forenzní psychologii a forenzní biomechanice.

Už od vzniku kriminalistiky, je vnímám její úzký vztah s kriminologií. Hans Gross ji řadil jako součást kriminologie, což ovlivnilo i současné kriminalisty, především západních zemí, jež ji i dnes zahrnují pod pojem kriminologie (Straus, 2006, s. 44-45).

Kaiser (1994, s. 7) tvrdí, že se „*kriminalistika zabývá policejní prevencí, stíháním a objasňováním zločinu. Dělí se na kriminalistickou strategii, kriminalistickou taktiku a kriminalistickou techniku.*“

Trestněprávní věda je vědou normativní. Hledá způsoby, kterými bude spravedlivě rozhodováno, a to pomocí různých (např. juristických, logických či deduktivních) metod, jimiž nahlíží na trestní čin. Jako věda vychází zejména z principů právněfilozofických a právněpolitických a z poznatků, který jí přinese kriminologický výzkum. Určí, které činy budou činy trestné a stanoví přípustné metody postupu proti kriminalitě.

Trestní právo se dělí na hmotné a procesní. V případě trestního práva hmotného existuje v trestním zákoně konkrétní legislativní vyjádření. V obecné části je stanoveno, co konkrétně

se rozumí trestním činem, zákonnými náležitostmi, škálou trestů a ochrannými opatřeními, jež mohou být uloženy. Zvláštní část zákona je věnována vymezení trestních činů (podle zásady zákonnosti). Samotné trestné činy se pak definují podle konkrétních skutkových podstat, přičemž jsou zde uvedeny i konkrétní sankce. Postupy orgánů, které jsou činné v trestním řízení zejména pak při vyšetřování a rozhodování v trestních věcech a jejich postupy, pak upravuje trestní právo procesní.

Občanům je garantováno, že nedojde ke zneužití oprávnění státních orgánů. To je zajištěno díky zásadě *secundum et intra legem* neboli jen na základě a v mezích zmocnění zákona. Díky tomu mohou státní orgány zasahovat jen tam, kde je to výslovně stanoveno právní normou a definuje jim to i určité meze, ve kterých se musí pohybovat.

Kriminální politika je součástí celkové politiky státu a na kriminalitu nahlíží jako na politický problém. O tom, zda je kriminální politika samostatnou disciplínou neexistuje jednotné stanovisko. Bývá též často pokládána za součást trestněprávní vědy (Zoubková a Moulisová, 2004, s. 9-11).

Kriminální politika je nástrojem kontroly kriminality. Je pro ni charakteristické, že pomocí úvah a opatření společnosti i státu se snaží snížit počet trestných činů. Jejím hlavním účelem je kontrola nad kriminalitou (Vichlenda a Krček, 2011, s.7; Vichlenda a Krček, 2011, s. 145).

Na kriminální politiku lze nahlížet v užším i v širším smyslu. Pokud se na ní nahlíží v užším smyslu, je označována jako trestní politika. Pro ni je typická orientace na systém sociální kontroly. Snaží se i o inovaci trestního práva. Kriminální politika v širším smyslu zahrnuje nejen trestní politiku ale i např. právní nebo ekonomickou politiku za předpokladu, že se problémy kontroly kriminality zabývají. Je pro ni typické, že se soustředí na celý systém sociální kontroly (Vichlenda a Krček, 2011, s. 12-13).

Sociologie je vědou o společnosti, o sociálních skupinách, o struktuře společnosti a dalších fenoménech. Poskytuje kriminologii poznatky o různých sociálních faktorech, které mají na svědomí podporu kriminality nebo naopak její útlum.

Forezní psychologie se zajímá o svědky, poškozené nebo osoby, proti kterým se vede trestní řízení. Významnou roli pak hrají poznatky o pachatelích a obětech.

Forezní psychiatrie se zaměřuje na psychické poruchy pachatelů. Dále zkoumá motivaci, odpovědnost či přičetnost pachatelů, kteří páchají trestné činy. Její poznatky pak využívá kriminologie, a to konkrétně v oblasti prevence.

Penologie je nauka zkoumající trestní sankce, jejich výkon a účinky.

Co se týká **pedagogiky**, ta se v mnoha směrech s kriminologií prolíná. Důležitou roli zde hraje část pedagogiky, která se zabývá možnostmi, jak lze výchovně ovlivňovat škodlivé chování (Svatoš, 2012, s. 20-21).

2. KRIMINALITA

Pojem kriminalita je odvozen z latinského slova crimen, které znamená zločin a míní se tím zločinnost jako sociální jev. Jedná se o činy, které nejsou schváleny trestním právem (Kaiser, 1994, s. 144).

„Kriminalita představuje souhrn takových forem chování, které trestní právo posuzuje jako trestné činy“ (Tomášek, 2010, s. 11).

Nejobecnější definice hovoří o kriminalitě jako o sociálně patologické jevu. Z juristického pojetí můžeme říci, že kriminalitou rozumíme jednání posuzované jako trestný čin, sociologické pojetí hovoří o jednání, které je odchýlné nebo deviantní (Svatoš, 2012, s. 25).

2.1 Základní pojmy

Kriminalitu můžeme členit na zjevnou (registrovanou), skrytou (latentní, neregistrovanou) a na skutečnou (celkovou). V případě **zjevné kriminality** se jedná o kriminalitu, která vyšla najevo, o které se dozvěděli OČTŘ a která je vložena do statistik. Potřebné informace o zjevné kriminalitě se tedy dozvíme ze statistik.

Mezi statistiky, které jsou hlavním zdrojem informací, řadíme policejní a justiční statistiky, statistiky Probační a mediální služby a statistiky vězeňské služby.

Nejobsáhlejší jsou **policejní statistiky**. Jejich zpracování má na starosti Policejní prezident. Tyto statistiky evidují registrované trestné činy a stíhané osoby. Trestné činy jsou pak ve statistikách členěny dle objektů a dle paragrafů trestního zákoníku. Osoby jsou pak členěny nejen podle pohlaví, ale i na základě toho, zda se jedná o prvostíhané, děti, mladistvé či např. cizince.

Justiční statistiky zpracovává ministerstvo spravedlnosti a jsou v nich zahrnuté statistiky státních zastupitelství a soudů.

Statistiky probační a mediální služby ČR zahrnují především informace související s případy, které tato instituce řešila.

Generální ředitelství Vězeňské služby pak zpracovává **statistiky vězeňské služby**, jež obsahují informace, které souvisejí se zajišťováním vazby.

O zjevné kriminalitě se OČTŘ dozvěděli, v případě **skryté kriminality** se o ní nedozvěděli a není tedy uvedena v žádných oficiálních statistikách. Míra skryté kriminality je ovlivněna

mnoha faktory, a to především intenzitou formální i neformální kontroly, úrovní právního vědomí občanů nebo obtížností odhalování.

Skrytá kriminalita je stejně velká nebo dokonce ještě větší než kriminalita registrovaná. Můžeme říci, že je v mnoha ohledech nebezpečnější než zjevná. Hrozí u ní vysoká pravděpodobnost jejího opakování nebo pokračování v ní.

Skrytou kriminalitu členíme na černá čísla a na šedá čísla. Rozdíl spočívá v tom, že v případě černých čísel se jedná o trestnou činnost, o které se OČTŘ nedozvěděli, zatímco šedá čísla představují trestnou činnost, o které se OČTŘ dozvěděli, ale nebyla do statistik z nějakého důvodu, ať už úmyslného nebo omylem vložena (Svatoš, 2012, s. 27-32).

Existuje několik důvodů či případů, proč se o skryté kriminalitě policie nedozvěděla. Typické je tomu např. u daňových podvodů nebo porušování autorských práv, kdy se zločin odehrává, aniž by o tom kdokoliv věděl. Dalším případem může být situace, kdy jsou podávány alkoholické nápoje mladistvým, kdy svědkové jsou vůči takovému chování tolerantní. Někdy oběť nemá dostatek sil, aby TČ oznámila, nebo se obává možného ponižujícího projednávání či

reakcí okolí. Velmi obvyklé u případů sexuálního zneužívání. Dalším možností je situace, kdy pachatel představuje pro oběť osobu blízkou, např. partnera či příbuzného. Někdy dochází k tomu, že oběť situaci vezme do vlastních rukou a pomstí se sama. Existují také lidi, kteří se spolupráce s policií zásadně vyhýbají. Příkladem mohou být anarchisté či radikální ekologičtí aktivisté. Může také nastat situace, kdy oběť TČ neoznámí, protože se domnívá, že policie stejně případ nevyřeší. To je typické např. u kapesních krádeží. Pokud se navíc odehrají v nějaké tlačenici v metru, v dopravním prostředku či na rušné ulici, je šance na znovu setkání odcizených předmětů mizivá. A jako poslední můžeme uvést příklad, kdy oběť TČ nenahlásí z důvodu, že si myslí, že policie má na starosti daleko závažnější případy, a na tak triviální případy ji nezbyde čas či síly (Tomášek, 2010, s. 72-73).

Existuje několik metod, pomocí nichž můžeme zjišťovat skrytou kriminalitu. Mezi základní čtyři metody řadíme expertní odhady, dotazování jiných osob na trestnou činnost, dotazování pachatele na jeho předchozí trestnou činnost a tzv. viktimizační výzkumy. V expertním odhadu jsou dotazováni odborníci jako OČTŘ nebo orgány, které se zabývají bojem s kriminalitou, kteří vycházejí především ze své praxe a dlouhodobých zkušeností v oboru. Viktimizační výzkum pak spočívá v dotazování obětí trestných činů, přičemž nás zajímá, zda se nestali oběťmi i dalších TČ, které však nenahlásili příslušným orgánům.

Skutečná kriminalita pak v sobě zahrnuje jak kriminalitu skrytou, tak kriminalitu zjevnou.

Vývoj, stav a strukturu kriminality můžeme vyjádřit pomocí dvou ukazatelů a to rozsahem a úrovní (intenzitou) kriminality. **Rozsahem kriminality** rozumíme počet trestných činů, které byly spáchány (ať už v České republice nebo v jednotlivých krajích), za určitý časový úsek, přičemž se zpravidla jedná o jeden rok. Rozsah je vždy uveden v absolutních číslech. Vzhledem k tomu, že rozsah kriminality ovlivňuje mnoho faktorů, řadí se tento ukazatel mezi nejvíce proměnlivé. Lze se i setkat s vyjádřením pomocí procent (např. oproti předchozímu roku došlo ke zvýšení o 3 %) (Svatoš, 2012, s. 27-32).

Relativní velikost výskytu kriminality pak měříme pomocí indexu **úrovně kriminality**. Úroveň kriminality se vyjadřuje pomocí indexu kriminality, a to buď přepočtený na 10 000 nebo na 100 000 obyvatel.

$$\text{Index kriminality} = \frac{\text{počet TČ}}{\text{počet obyvatel}} \times 10\,000 \text{ (100\,000)}$$

Dříve se do počtu obyvatel zahrnovali jen obyvatelé starší patnácti let, dnes se u nás i v zahraničí setkáme s tím, že do indexu zahrnuje veškeré obyvatelstvo, ať už v celém státě nebo v dané lokalitě (krají) (Novotný et al., 2004, s. 49-50, Tomášek, 2010, s.63).

Index kriminality je základním nástrojem pro srovnávání kriminality mezi jednotlivými krají či územními odbory. I když se sice nejedná o ideální nástroj, je používán v celém světě, k vyjádření zatížení populace na trestnou činnost. Pro centra velkých měst je pak typické, že počet obyvatel, kteří tam bydlí je nízký, a naopak je vysoký počet obyvatel, jež se tam zdržují, proto se nejedná o ideální nástroj porovnání. Místo spáchání TČ se pak vykazuje útvaru, v jehož územní působnosti byl TČ spáchán (Mapa Kriminality, 2019).

Míra objasněnosti představuje důležitý údaj při hodnocení stavu kriminality. Pokud dojde ke zločinu, velice to společnost znepokojí, ovšem situace, kdy pachatelé unikají trestu nás znepokojí dvojnásob. Navíc to, že pachatelé unikají trestu, může vyvolat možné poselství pro ostatní občany, že se vyplatí páchat trestnou činnost, aniž by byli potrestáni. Pokud je celková objasněnost nízká, je ohrožena důvěra v policii. Obecně lze říci, že čím závažnější TČ (např. vražda nebo pohlavní zneužívání), tím vyšší míra objasněnosti. Naopak nižší míra objasněnosti je tradičně u majetkové kriminality (Tomášek, 2010, s. 71).

Co se týká členění, kriminalitu můžeme členit pomocí různých kritérií. Mezi tyto kritéria patří např. členění dle jednotlivých paragrafů trestního zákoníku, podle kriminalistických kritérií nebo podle policejních statistik.

Podle policejních statistik, které jsou nejběžnější, můžeme kriminalitu členit na kriminalitu **obecnou** a **hospodářskou**. Do obecné kriminality pak řadíme násilnou, mravnostní, majetkovou, zbývající, ostatní kriminalitu a vojenské TČ. Přičemž nejvíce trestných činů (až 2/3) je spojeno s majetkovou kriminalitou (Svatoš, 2012, s. 34-35).

Hospodářská kriminalita pak bývá nejčastěji definována jako „*delikvence s vysokou mírou společenské nebezpečnosti, s časově náročnou a věcně nesnadnou prokazatelností úmyslného trestného chování, s důsledky v podobě značných finančních škod a s nemalou latencí.*“ Její hlavní rozdíl oproti obecné kriminalitě spočívá v používaných nástrojích a postupech. Ty jsou de facto totožná s postupy a nástroji, se kterými se setkáme v legálním ekonomické životě (Scheinost a Baloun, 2004, s. 5).

Do **násilné kriminality** řadíme mimo jiné loupeže, úmyslné ublížení na zdraví, nebezpečné vyhrožování, vydírání, porušování domovní svobody, násilí proti úřední osobě (příslušníku Policie ČR, příslušníku obecní policie, příslušníku vyjma policistů a strážníků). Nejvíce TČ je evidováno u úmyslného ublížení na zdraví.

K **mravnostní kriminalitě** patří zejména pohlavní zneužívání, sexuální nátlak, ostatní pohlavní úchytky, kuplířství, úmyslné ublížení na zdraví nakažlivou lidskou nemocí, obchodování s lidmi nebo ostatní mravnostní činy, kterých je spácháno nejvíce.

Majetková kriminalita zahrnuje několik málo TČ, kterými jsou např. podvod, zpronevěra, zatažení věci, pytláctví nebo poškozování cizí věci.

Do **zbývající kriminality** je řazeno např. nadržování, zanedbání povinné výživy, týrání zvířat, podněcování k národnostní a rasové nenávisti, šíření poplašné zprávy, dopravní nehody silniční z nedbalosti, železniční dopravní nehody z nedbalosti, ale i např. dopravní nehody letecké z nedbalosti.

Do **ostatní kriminality** je řazeno např. výtržnictví, sprejerství, ohrožování výchovy mládeže, podávání alkoholických nápojů mládeži, nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro jiného i pro sebe, požáry či např. nedovolené ozbrojování a maření výkonu úředního rozhodnutí.

Do **vojenských TČ** se řadí vojenské TČ, TČ proti ústavnímu zřízení a TČ válečné a proti míru (Mapa Kriminality, 2019).

2.2 Kriminogenní faktory

Pojem kriminogenní faktory označuje rizikové činitele (příčiny, podmínky, záměry, pohnutky, motivace), které vyvolávají, usnadňují nebo podporují páchaní trestných činů. Rizikové kriminogenní faktory neustále přibývají, zároveň však přibývají i poznatky o nich (Vichlenda a Krček, 2011, s. 78).

Kriminogenní faktory lze dělit např. podle úrovně a rozsahu. Podle úrovně rozlišujeme obecné, zvláštní a konkrétní. Podle rozsahu pak subjektivní (osobnostní, individuální), objektivní (jev prostředí), podle místa, podle času a délky trvání (Zoubková a Musilová, 2014, s. 14-15).

Subjektivní faktory souvisejí s osobností jedince, s jeho vlastnostmi a chováním. Objektivní (společenské) faktory působí na jedince v rámci společenského systému.

Samotný výzkum kriminogenních faktorů je dost složitá záležitost, ale v rámci tří výzkumů, které se problematice kriminogenních faktorů věnovali bylo zjištěno okolo 150 faktorů. Nejvýznamnějším faktorem v mezinárodním měřítku je proces globalizace. Společnost je stále málo obranyschopná vůči organizovanému zločinu. Otevřenost dnešního světa umožňuje celkem snadno zločineckým skupinám pašovat nelegální zboží, zbraně nebo zločince. Napomáhají tomu i značné rozdíly mezi vyspělými a zaostalými zeměmi. Ze zaostalých zemí se pašují drogy, levné pracovní síly nebo prostitutky směrem do vyspělého světa. Naopak z vyspělých států odchází nelegálně např. kradené automobily, nebezpečné odpady a v neposlední řadě i finanční prostředky, které mohou sloužit k podpoře nelegálních aktivit v zaostalých zemích. Důležitou rolí v mezinárodním měřítku hraje to, aby opatření, jež se podnikají proti kriminalitě, neprobíhala jen na úrovni jednotlivých států, ale aby probíhali na mezinárodní úrovni.

Dalším neméně významným kriminogenním faktorem je rozsáhlá migrace. Česká republika je z hlediska migrace tranzitní zemí. Důvodem, proč je tento faktor významný, je fakt, že nelegální migrace se stala velmi výnosným byznysem.

Za velice vážný kriminogenní faktor, který souvisí s politickými stranami, lze považovat situaci, kdy politické strany místo toho, aby preferovali veřejný zájem a zájem voličů preferují své vlastní strategické zájmy. To má za následek oslabení akceschopnosti společnosti při řešení problémů, a to včetně kriminality.

V oblasti legislativy můžeme za kriminogenní faktor pokládat nedostatky v legislativě a soudnictví. Velmi výhodné jsou pro zločince např. situace, kdy jsou sazby za závažné trestné

činy nízké nebo dochází-li ke zprošťování obžaloby např. z důvodu, že existují formální vady. Nezáleží, ale jen a pouze na samotné legislativě, ale i na tom, jak je právo uplatňováno, ale i dodržováno a také respektováno. Dnešní systém se nám jeví poněkud nevykonný, zejména z důvodu zdlouhavého trestního řízení a přílišné komplikovanosti.

Kriminogenním faktorem může být i nedostatečná informovanost občanů o zločinu. Tím, že budou lidé lépe informováni, budou moci lépe pochopit jeho podstatu, ocení výsledky činností, které jsou zaměřené proti pachatelům i na pomoc obětem a lépe si uvědomí nebezpečí, které jim hrozí.

I v rámci životního stylu, mezilidských vztahů a např. i vlivu rodiny a školy existuje řada kriminogenních faktorů. Příkladem může být situace, kdy se jedinec v touze po exkluzivním životním stylu, který je navíc zkombinován s jeho zahálčivým stylem, zapojí do zločineckých struktur. Dalším příkladem může být neodpovědnost lidí ke svému zdraví a z toho sílící nabídka drog, která vede ke zvýšenému počtu narkomanů.

Od oblasti politiky, přes oblast ekonomiky, legislativy, správy a samosprávy a kultury působí řada kriminogenních faktorů. Některé mohou být použity zločinci, aby si zajistili podmínky k páčání (pokud možno) beztrestné činnosti, jiné mohou být využity k získání spolupracovníků a klientů, pro spotřebu zboží a služeb, které mají nelegální původ. Některé jsou významné více jiné méně. Jiné samy od sebe nebo postupně zanikají, jiné v průběhu společnosti vznikají.

Za hlavní a významné protiopatření můžeme zmínit především práci s veřejností. Důležité je, aby byla společnost informována o škodlivosti zločinu, který narušuje, a nakonec může zničit vše, co společnost vytvořila. Zločin narušuje nejen hospodářský a politický systém, ale i právní systém. Školy by se měly zaměřit a nabízet možnosti pro aktivní trávení volného času, a varovat před škálou nebezpečí, která jsou spojena s patologickými formami životního stylu. Chceme-li dosáhnout úspěšnosti při prevenci kriminality, je třeba, aby byly rizikové faktory, především ty nově vzniklé nalezeny a aby vznikly protiopatření, která pomohou jejich eliminaci či omezení (Scheinost et al., 2010, s. 20-34).

Na závěr stojí za zmínění několik příčin, které zapříčinily značný nárůst kriminality, ke kterému došlo na konci dvacátého století. Mezi tyto příčiny řadíme liberalizaci, ztrátu autority školy a změnu tradiční role rodiny. Příčinou kriminality mohou být i jevy, které se nám zdají na pohled pozitivní či přínosné a nenapadlo by nás, že zapříčiňují nárůst kriminality. Mezi tyto

jevy patří např. zjednodušený styk s cizinou, rozmanitá nabídka zboží a v neposlední řadě i vliv médií (Zoubková a Moulisová, 2004, s. 14-15).

3. TREST, TRESTNÝ ČIN A TRESTÁNÍ

Pro každou lidskou společnost je typické, že vytváří systém způsobů, jak reagovat na situace, kdy dochází k nedodržování nebo porušování jejich základních norem nebo hodnot při čemž, je v ohrožení buď její fungování či samotná existence. Tak tomu je i v případě pachatelů TČ, jež svým chováním ohrožují, jak systém hodnot nastavený společností, tak i normy společenského soužití či fungování společnosti (Černíková et al., 2008, s. 24).

Trest je jeden z prostředků státního donucení a představuje právní následek trestního činu. Je to prostředek v rukou státu, jež má chránit společnost a občany před TČ. Stát zajišťuje ukládáním a výkonem trestu ochranu základním právním hodnotám (Novotný et al., 1997, s. 196; Černíková et al., 2008, s. 24).

Pojem trest můžeme obecně definovat jako: „*následné opatření po předchozím provinění*“ (Mařádek, 2000, s. 59). V českém trestním právu se pak užívá definice, že trest je: „*opatření státního donucení, ukládaným jménem státu k tomu povolanými soudy v trestním řízení, jímž se působí určitá újma za spáchaný trestný čin jeho pachateli*“ (Novotný et al., 1997, s. 197).

Trestným činem pak trestní zákoník rozumí „*protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně*“ (Trestní zákoník, 2019).

Trestní sankce, které se za spáchané TČ ukládají, stanoví pouze trestní zákoník. TČ se pak podle trestního zákoníku dělí na zločiny a přečiny. Přičemž, za zločiny jsou považovány všechny TČ, které zákon nestanoví jako přečiny. Trestní zákoník pak ještě rozlišuje zvlášť závažné zločiny, což jsou úmyslné TČ, u nichž je trestním zákoníkem stanoven trest odnětí svobody, přičemž je horní hranice trestní sazby nejméně deset let. Přečinem se pak rozumí všechny nedbalostní TČ a úmyslné TČ, kdy je trest odnětí svobody s horní hranicí do pěti let (Trestní zákoník, 2019).

3.1 Účel a funkce trestání

Hlavním účelem trestání pachatelů je nejen chránit společnost před pachateli trestných činů, ale i snaha zabránit pachateli v dalším páchání trestné činnosti, výchova pachatele k tomu, aby vedl řádný život a v neposlední řadě i působit výchovně nejen na pachatele, ale i na ostatní členy společnosti (Černíková et al., 2008, s. 26-27).

Nauka o trestním právu nám nabízí celkem čtyři teoretické koncepce účelu trestání, a to odplatu, izolaci, prevenci a rehabilitaci.

Zmínky o **odplatě (mstě)** můžeme najít v nejstarších knihách jako je např. Genesis nebo Exodus. Můžeme tedy říci, že odplata je stejně stará jako lidstvo samo. V těchto knihách se nejčastěji objevují formulace jako oko za oko, zub za zub, upálení za upálení atd. V historii Evropy byla odplata brána jako nástroj cti a jako soukromá záležitost, která se řešila svépomocí. Tak to se dělo až do 12. století, než začal mít zájem na trestání pachatelů stát. Od 13. století se tedy odplata stává pro společnost nepřijatelnou.

Izolaci rozumíme vyloučení pachatele ze společnosti. Pro pachatele to sice znamená citelnou újmu, na druhé straně je to však nejlepší ochrana společnosti. Izolace může mít i formu vyhoštění, což je typické u cizinců. Hlavním prostředkem izolace je pak trest odnětí svobody. Ve své nejkrajnější formě se pak může jednat o trest odnětí svobody na doživotí či dokonce trest smrti. V ostatních případech je odsouzený propuštěn po uplynutí trestu na svobodu. Právě propuštění po určité době na svobodu v sobě skrývá riziko, že bude pachatel znovu páchat trestní činnost. Samotná délka trestu je pak velice těžce určitelná. To, že se izolace bude více upřednostňovat před ostatními s sebou přinese ekonomický efekt v podobě zvyšování kapacity vězeňských zařízení a s tím i zvýšení nároků na státní rozpočet.

S trestem odnětí svobody, respektive, s jeho efektivitou a účelností se pojí problematika recidivy neboli opakování trestné činnosti.

Prevenci můžeme chápat jako odstrašení nebo odrazení od kriminálního jednání. Trestně právní teorií bývá pak rozlišována prevence generální, speciální a individuální. V rámci generální prevence se předpokládá, že hrozba trestu bude tak velká, že se zločincům nevyplatí trestné činy páchat. To představuje tzv. negativní generální prevenci. Naopak pozitivní generální prevence neodstrašuje, ale spíše posiluje důvěryhodnost v právní řád a také fungování justice. V rámci této teorie se hodně diskutuje o absolutním trestu tedy trestu smrti. V rámci teorie speciální prevence se spoléhá na to, že trest, který bude uložený odsouzeným pachatelům bude výstrahou pro ostatní, kteří by mohli zvažovat spáchání trestného činu. Poslední teorie individuální prevence je založena na odrazení pachatele. Má se za to, že újma, která by vznikla pachateli v souvislosti s uloženým trestem, je dosti účinná, aby pachatele odstrašila od kriminálního jednání.

Rehabilitace neboli náprava je nejvíce humánní prostředek, alespoň se na tom shodují řady odborníků. Rehabilitace usiluje o převýchovu pachatele. Celá teorie je založena na tom, že kriminální chování pachatele mají na svědomí určité vlivy. Ať už se jedná o nedostatky ve výchově, psychologické předpoklady nebo rodinné prostředí. Teorie vychází z toho, že

pachatel nečiní svá rozhodnutí dle své vůle, ale jeho chování je ovlivněno mnoho osobnostními a sociálními faktory. Trest by pak měl napravovat konkrétní příčiny, které vedly ke spáchání trestného činu. Od 70. let se vypracovávají nejrůznější strategie a programy určené k nápravě pachatele. Samotné rehabilitační programy jsou velice nákladné. Náročné jsou pak zejména v odborné úrovni personálu, a to především psychologů, pedagogů či sociálních pracovníků (Zoubková a Moulisová, 2004, s. 58-64).

U trestu kromě jeho účelu rozlišujeme i jeho **funkci**. Dříve měl trest především funkci odplatnou (vyrovnávací). Kdy újma, která byla způsobena pachateli, měla přinést emocionální uspokojení pozůstalým nebo poškozeným. Časem byla tato funkce doplněna funkcí regulativní, jež má ochránit společnost tím, že se stanoví podmínky trestní odpovědnosti a podmínky ukládání sankcí pachatelům. Obě zmíněné funkce zastřešuje funkce ochranná, kde jako krajní právní prostředek ochrany společnosti působí normy trestního práva. S trestem se spojuje i funkce preventivní, jež se snaží výchovně působit na pachatele nebo potenciálního pachatele a tím zajistit ochranu společnosti. Jako poslední se s trestem pojí funkce represivní, přičemž použití represivních prostředků, které ochraňují společnost, vymezuje přesně zákon (Černíková et al., 2008, s. 27-29).

3.2 Druhy trestních sankcí

System sankcí, který je reprezentován trestním právem, představuje významné místo ve způsobu, jak společnost reaguje na TČ. Tresty lze ukládat jen na základě zákona. Jen zákon stanoví druhy trestů a podmínky, jak se budou tresty ukládat.

Velmi důležitou roli zde hraje i zásada humanismu, která je zakotvena v Listině základních práv a svobod. Vylučuje se mučení, kruté, nelidské a ponižující zacházení nebo trest. Samotná myšlenka humanismu byla ještě prohloubena novelou trestního zákona z roku 1990, a to zrušením trestu smrti. Trest smrti byl nahrazen trestem odnětí svobody na doživotí. Rovněž byly touto novelou rozšířeny možnosti ukládání trestu, které nejsou spojeny s trestem odnětí svobody například rozšíření peněžitého trestu. Novelou z roku 1995 byl zaveden nový trest, a to trest obecně prospěšných prací (Černíková et al., 2008, s. 24; Novotný et al., 1997, s. 203-204).

Trestní sankce by měly v první řadě odpovídat svému účelu. Měly by chránit společnost před pachateli TČ a zároveň jim zabránit v dalším páčání trestné činnosti. V systému trestů pak převažují tresty, jež nejsou spojeny s odnětím svobody. To nepřináší izolaci pachatelů

od společnosti. Pachatel to chápe jako projev důvěry. Zároveň je také možné se zaměřit na pachatelovi kladné vlastnosti a návyky.

Celosvětový trend je využívání méně trestů odnětí svobody, a naopak širší využívání trestů alternativních, tedy těch, jež nejsou spojeny s trestem odnětí svobody. To přináší řadu pozitiv. Je to spojeno s nižšími náklady a není zde překážka opětovného zařazení pachatele do společnosti. Zejména nemají alternativní tresty nevýhody trestu odnětí svobody (Novotný et al., 1997, s. 204-205)

Trestními sankcemi trestní zákoník rozumí tresty a ochranná opatření. Trestní sankce nesmí být krutá a nepřiměřená. Přiměřenosti trestních sankcí se pak věnuje §38 trestního zákoníku. Vždy se přihlédne k povaze TČ, závažnosti, ale i poměrům pachatele (Trestní zákoník, 2019).

Tresty

Trestům a ochranným opatřením se věnuje hlava 5 trestního zákoníku. Trest, jež může soud uložit, je odnětí svobody, domácí vězení, obecně prospěšné práce, propadnutí majetku, peněžitý trest, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, zákaz činnosti, zákaz pobytu, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání, ztrátu vojenské hodnosti a vyhoštění. Tresty lze ukládat samostatně nebo více vedle sebe.

Nestanoví-li trestní zákon jinak, trestem odnětí svobody se rozumí nepodmíněný trest odnětí svobody, podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody a podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem. Mezi zvláštní typ odnětí svobody pak patří výjimečný trest (Trestní zákoník, 2019).

O výjimečný trest se bude jednat v případě, že pachateli bude uložen trest odnětí svobody v rozmezí dvaceti až třiceti let, nebo bude uložen trest odnětí svobody na doživotí (Trestní zákoník, 2019).

Ochranná opatření

Ochranná opatření se ukládají tam, kde je to v přiměřené povaze a závažnosti spáchaného činu. Nelze je uložit, je-li podezření, že pachatel v budoucnu ohrozí zájmy, které jsou chráněny trestním zákonem. Pokud jsou splněny zákonné podmínky lze ochranná opatření uložit samostatně i vedle trestu.

Mezi ochranná opatření řadíme ochranné léčení, zabezpečovací detenci, zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty, zabránění náhradní hodnoty a zabránění spisů a zařízení (Trestní zákoník, 2019).

4. ANALÝZA STATISTIK VÝVOJE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE

Při zkoumání statistik hospodářské a obecné kriminality je třeba si vymežit základní pojmy, a to zjištěné TČ, objasněné TČ, dodatečně objasněné TČ a objasněnost, která se udávána v procentech. Zjištěný (nebo také registrovaný) je TČ, u něhož bylo zahájeno trestní řízení, přičemž trestní řízení je ukončené nebo dosud neukončené. Objasněné jsou takové trestné činy, u nichž byl zjištěn pachatel a čin je ve sledovaném období ukončen. Dodatečně objasněné jsou TČ, u nichž se zahájilo trestní řízení před 1.1 zvoleného roku a datum objasnění je pak v období od 1.1 zvoleného roku. Objasněnost udávaná v procentech, pak představuje podíl počtu objasněných skutků (nikoli dodatečně objasněných) a skutků registrovaných (Policie ČR, 2019; Mapa Kriminality, 2019).

Analýza statistik byla zkoumána v letech 2014-2018. Data jsou veřejně dostupná na stránkách mapy kriminality. Mapa kriminality je projekt otevřené společnosti, jež má za cíl usnadnit veřejnosti orientaci v datech o trestné činnosti. Data poskytuje otevřené společnosti každý měsíc Policie ČR, jedná se tedy o zpracování oficiálních policejních statistik.

Záznamy o trestné činnosti na stránkách mapy kriminality může uživatel zkoumat z hlediska celé ČR, krajů, územních odborů a obvodních oddělení. Z hlediska času lze data porovnávat např. ročně, půlročně, čtvrtletně nebo např. ve zvoleném období několika let či měsíců, přičemž nejmenší jednotkou je měsíc. Je tedy široké množství vzájemného porovnání v čase i prostoru, což přináší velkou výhodu oproti statistikám zveřejňovaným na stránkách Policie ČR.

Od roku 2016 došlo ke změně způsobu publikování dat o kriminalitě ze strany Policie ČR. Před rokem 2016 byly měsíční změny v počtu trestných činů zaznamenány v rozsáhlém souboru o zhruba 550 listech a 86 excelových tabulkách, přičemž každý list obsahoval více než dvě stovky řádků a dvacet sloupců. Od roku 2016 již Policie ČR používá evidenčně-statistický systém kriminality. Byl také proveden přesun na jiné hardwarové vybavení, došlo k přeprogramování softwaru a byly nahrazeny některé zastaralé algoritmy (Mapa Kriminality, 2019; Policie ČR, 2019).

Samotné statistiky publikované na stránkách Policie ČR jsou zveřejňovány každý měsíc pomocí takticko-statistické klasifikace. Ve statistikách nalezneme data jak za celou Českou republiku, tak i za jednotlivé kraje. Nevýhodou statistik na stránkách Policie ČR je jejich konstruování pro meziroční srovnání. V lednu každého roku začínají statistiky na nule a s přibývajícím měsíci jsou data sčítána. V prosinci tedy máme přehled o kriminalitě za celý rok. Pokud by nás

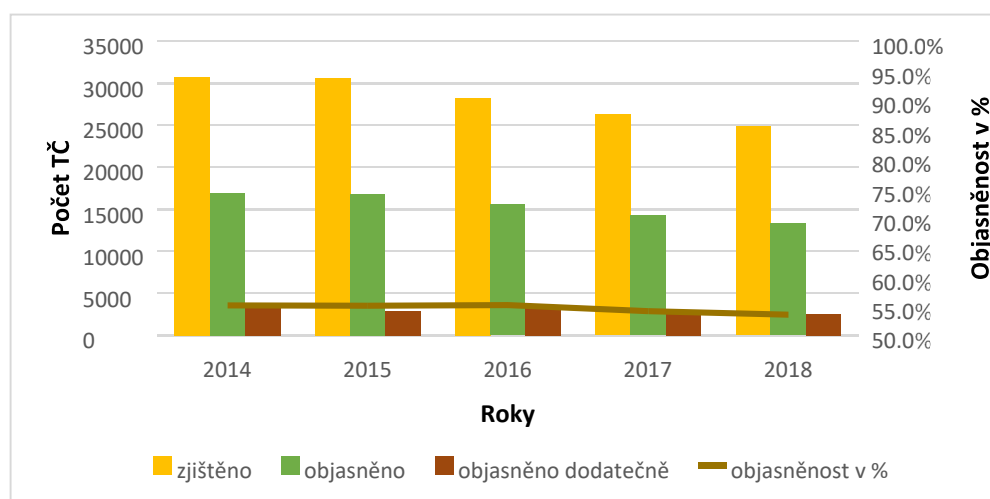
zajímala kriminalita např. jen za měsíc březen v určitém kraji a zároveň bychom chtěli tento kraj porovnat s jiným, oproti mapě kriminality, bychom museli vynaložit velké úsilí. To občana, který se chce o kriminalitu zajímat odradí. Mapa Kriminality tak občanům přináší jednoduché tabulkové a mapové náhledy, kde snadno zjistí, jaká je kriminalita v jejím kraji či obvodním oddělení, např. ke kolika násilným trestným činům došlo, ke kolika vraždám došlo, kolik bylo zaznamenáno loupeží, ke kolika došlo znásilnění a mnohem více, a to na území a v období, které je zajímavá (například blízko jejich bydliště za poslední tři roky).

Všechny data obsažené ve statistikách, a tedy i v grafech níže jsou pouze data o těch trestných činech, o kterých se policie dozvěděla. Trestné činy, které nebyly policií zjištěny se pak pohybují v závislosti na typu kriminality od jednotek procent až po 80-90 % typické u mravnostní kriminality (Mapa Kriminality, 2019; Policie ČR, 2019).

4.1 Analýza statistik vývoje hospodářské a obecné kriminality v České republice

Hospodářská kriminalita

Z grafu je patrné, že TČ v souvislosti s hospodářskou kriminalitou od roku 2014 klesají a tento trend pokračuje až do konce sledovaného období tedy roku 2018. Oproti roku 2014, kdy bylo registrováno 30 731 TČ, v roce 2018 to bylo o 5 894 TČ méně. Došlo tedy k poklesu o 19,2 %. Objasněnost průměrně činí 54,6 %. V roce 2014 byla objasněnost dokonce stejná jako v roce 2015 a to 55,1 % a v roce 2016 o 0,1 % vyšší tedy 55,2 %.

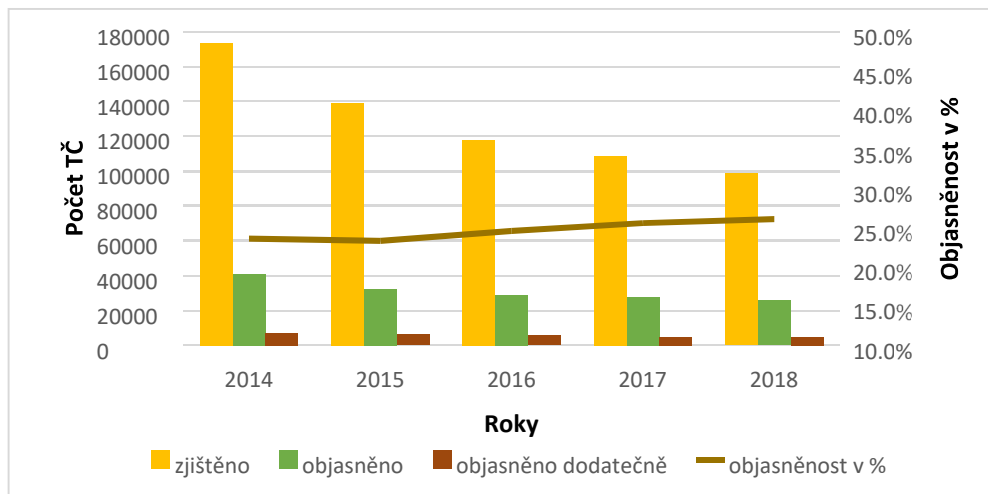

Obrázek 1: Graf vývoje hospodářské kriminality v ČR v letech 2014-2018

Zdroj: Mapa Kriminality (2019), zpracováno autorem

Majetková kriminalita

Nejvíce TČ je evidováno v souvislosti s majetkovou kriminalitou. Zároveň se majetková kriminalita vyznačuje nejmenší objasněností, která je v průměru jen 24,64 %. Objasněnost však postupně roste, i když velmi nepatrně. Dodatečně je potom objasněno v průměru 5 843 případů ročně. Nejvyšší počet TČ byl zaznamenán v roce 2014, a to 173 611 TČ a od tohoto roku počet TČ klesá. V roce 2018 bylo evidováno o 74 941 méně TČ než v roce 2014, došlo tedy k poklesu o 43,16 %.

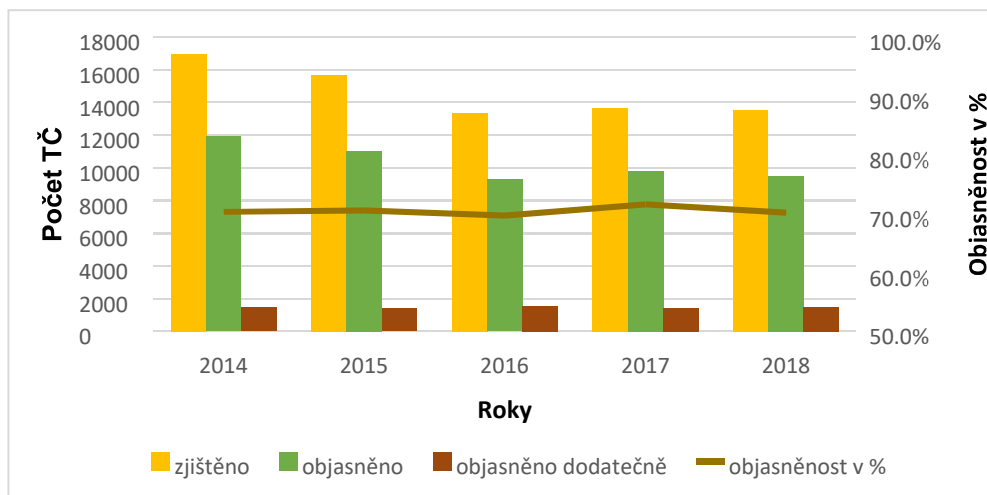

Obrázek 2: Graf vývoje majetkové kriminality v ČR v letech 2014-2018

Zdroj: Mapa Kriminality (2019), zpracováno autorem

Násilná kriminalita

Z grafu je patrné, že od roku 2014 TČ v souvislosti s násilnou kriminalitou až do roku 2016 klesaly. V roce 2016 bylo zjištěno o 3 619 TČ méně než v roce 2014. Mírný nárůst pozorujeme od roku 2016, přičemž v roce 2017 a 2018 je počet zjištěných činů téměř stejný. Nejméně zjištěných TČ bylo v roce 2016, přičemž jich bylo 13 330. Objasněnost u násilné kriminality dosahuje vyšších čísel a v průměru je to 70,44 %. Dodatečná objasněnost dosahuje téměř stejného počtu ve všech zkoumaných letech a průměrně je dodatečně objasněno 1 454 TČ.

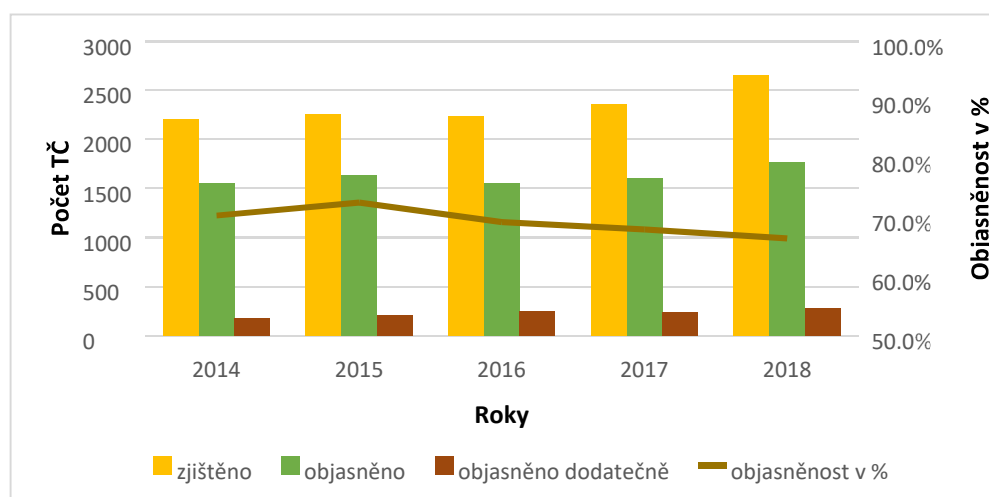

Obrázek 3: Graf vývoje násilné kriminality v ČR v letech 2014-2018

Zdroj: Mapa Kriminality (2019), zpracováno autorem

Mravnostní kriminalita

Policie ČR eviduje druhý nejmenší počet TČ v oblasti mravnostní kriminality. V průměru je každý rok zjištěno 2 344 TČ. Z grafu je patrné, že nejvyšší počet činů byl zaznamenán v roce 2018, tehdy bylo zjištěno 2 655 TČ, což je o 450 TČ více než v roce 2014, kdy bylo zjištěno nejméně činů. Zjištěné činy měly od roku 2014 do roku 2015 rostoucí charakter, v roce 2016 došlo k mírnému poklesu a od tohoto roku pak pozorujeme nárůst zjištěných činů. Objasněnost také od roku 2014 do roku 2015 rostla, pak ale došlo k poklesu objasněnosti. Tento trend pokračoval až do roku 2018.

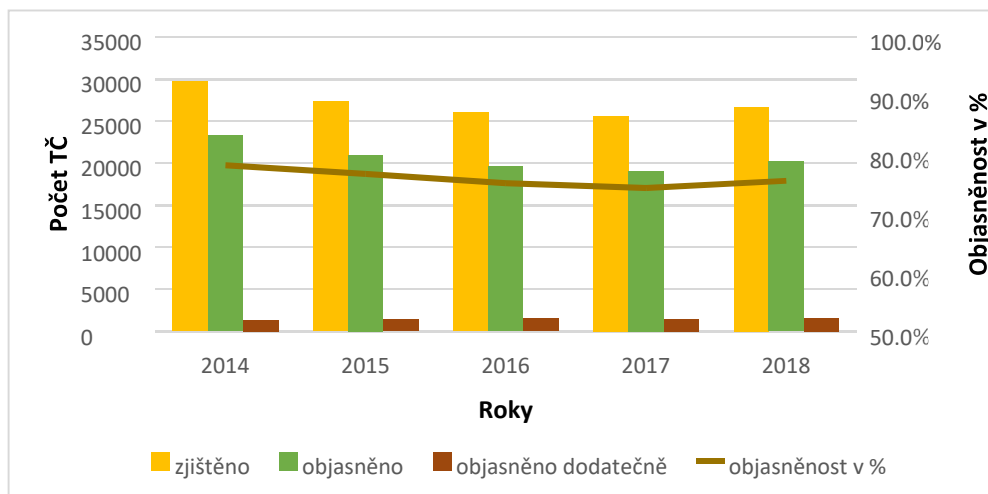

Obrázek 4: Graf vývoje mravnostní kriminality v ČR v letech 2014-2018

Zdroj: Mapa Kriminality (2019), zpracováno autorem

Ostatní kriminalita

Ve zkoumaných letech bylo každý rok průměrně zjištěno 27 089 TČ. Od roku 2014 počet registrovaných TČ klesal, a to až do roku 2017. V roce 2018 došlo k mírnému vzestupu počtu trestných činů, a to o 1 068 oproti roku předchozímu. Průměrná objasněnost v letech 2014-2018 byla 76 %.

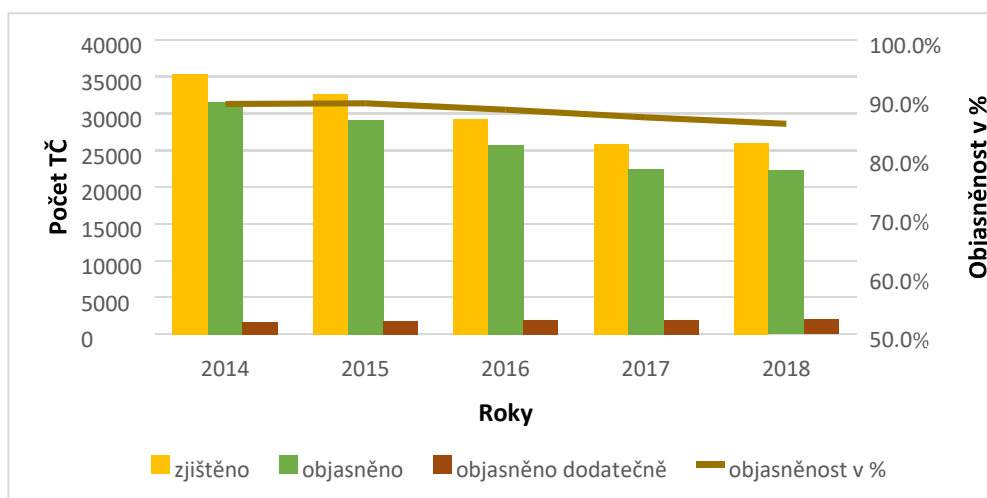

Obrázek 5: Graf vývoje ostatní kriminality v ČR v letech 2014-2018

Zdroj: Mapa Kriminality (2019), zpracováno autorem

Zbývající kriminalita

Z grafu je patrné, že se zbývající kriminalita vyznačuje velkou objasněností, která neklesá pod 85 %. V průměru se pak pohybuje okolo 87,8 %. Největší objasněnost byla v letech 2014 a 2015 a činila 89 %. Z grafu je rovněž patrné, že počet zjištěných TČ každoročně klesá. Oproti roku 2014, kdy bylo zjištěno 35 431 činů, v roce 2018 to bylo o 9 457 činů méně. Dodatečná objasněnost pak průměrně činila objasnění 1 868 činů každý rok.

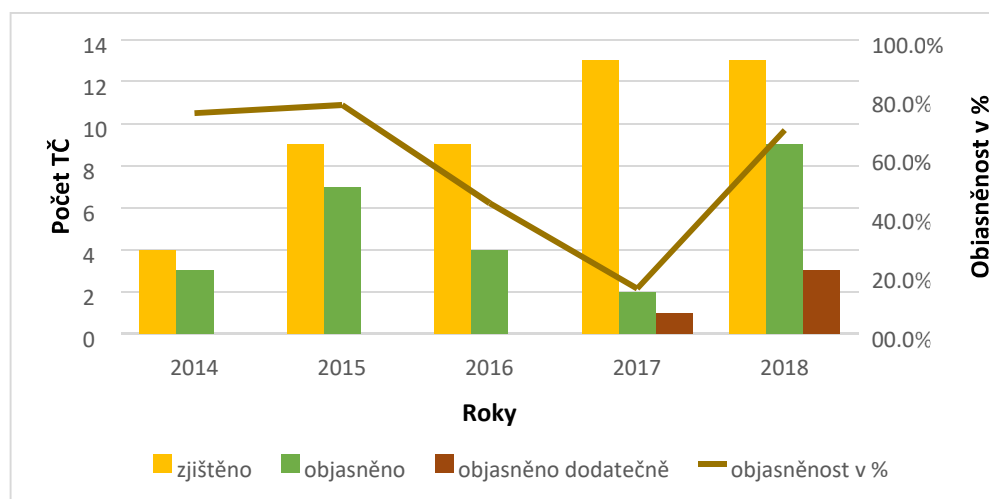

Obrázek 6: Graf vývoje zbývající kriminality v ČR v letech 2014-2018

Zdroj: Mapa Kriminality (2019), zpracováno autorem

Vojenská kriminalita

Nejméně TČ je evidováno v souvislosti s vojenskou kriminalitou. Nejméně jich bylo zjištěno v roce 2014. Jednalo se pouze o čtyři TČ, z nichž byly tři objasněny. V roce 2015 a 2016 bylo zjištěno devět TČ a v roce 2017 a 2018 celkem třináct TČ. V těchto dvou letech jako v jediném ve zkoumaném období došlo i k dodatečnému objasnění. V roce 2017 byl dodatečně objasněn jeden TČ, v roce 2018 tři TČ. Oproti roku 2014 došlo v roce 2018 k nárůstu zjištěných TČ o devět, což vyjádřeno v procentech představuje nárůst o 69,2 %.

Obrázek 7: Graf vývoje vojenské kriminality v ČR v letech 2014-2018

Zdroj: Mapa Kriminality (2019), zpracováno autorem

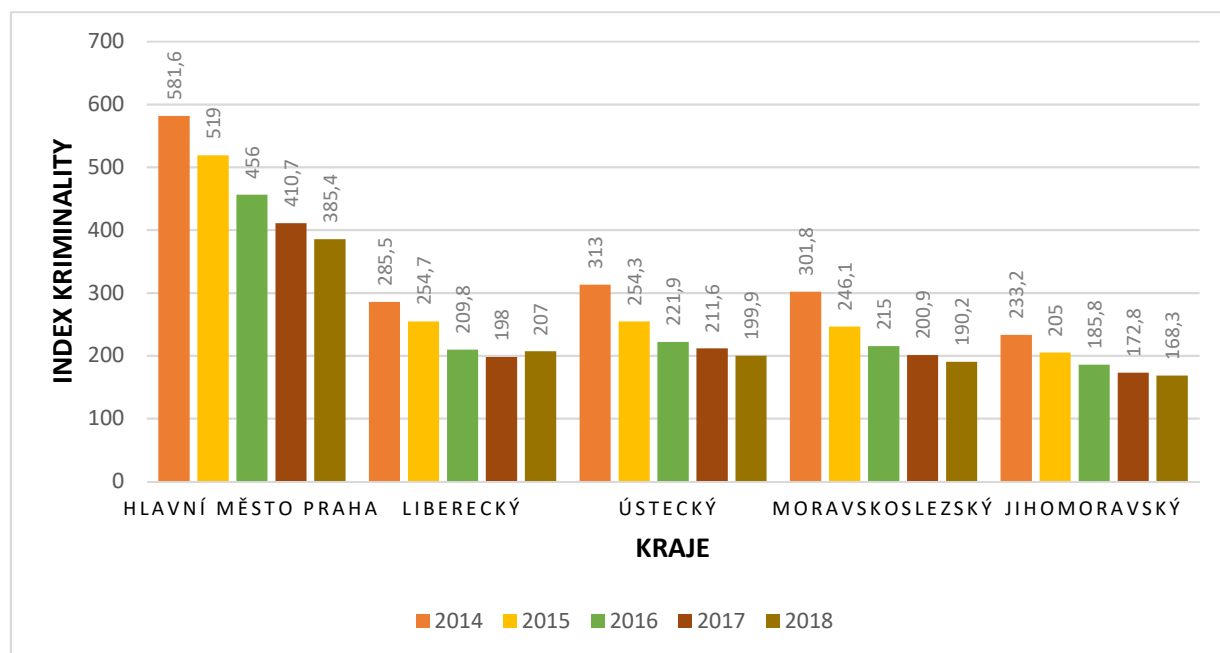

4.2 Analýza indexu kriminality

O indexu kriminality a jeho výpočtu pojednává kapitola 2.1. Index kriminality byl zkoumán v letech 2014-2018 ve čtyřech krajích + v hlavní město Praha (souhrnně v krajích), přepočtený na 10 000 obyvatel. V těchto krajích paří index kriminality dlouhodobě k nejvyšším.

Z grafu je patrné, že index kriminality a tím počet TČ v hlavním městě Praze rok od roku klesá. Oproti roku 2014, kdy byl index kriminality 581,6 v roce 2018 činil 385,4. V roce 2014 bylo v hlavním městě zjištěno 71 828 TČ, v roce 2018 pak 47 601 TČ. Došlo tedy k poklesu o 33,73 % tedy o 24 277 TČ.

Trend, klesající hodnoty indexu je patrný i ve všech ostatních krajích, vyjma kraje Libereckého, kde došlo v roce 2018 k mírnému zvýšení indexu oproti roku předchozímu. Velký pokles indexu zaznamenal například kraj Ústecký. V roce 2014 byl index kriminality ve výši 313, v roce 2018 pak byl 199,9, index tak klesl o 36,1 %. Podobná byla i situace v Moravskoslezském kraji, tam rovněž v horizontu čtyř let došlo k poklesu indexu o více jak 35 %.

Obrázek 8: Graf vývoje indexu kriminality v pěti krajích v letech 2014-2018

Zdroj: Mapa Kriminality (2019), zpracováno autorem

Závěrem lze říci, že počet registrovaných TČ, tedy těch, o kterých se policie ČR dozvěděla, rok od roku klesá. Největšího úbytku zjištěných TČ dosáhla majetková kriminalita. Oproti prvnímu zkoumanému roku 2014 došlo v roce 2018 k poklesu o 43,16 % registrovaných TČ, což je téměř

o polovinu. Ubývá i TČ v souvislosti s hospodářskou, zbývající či násilnou kriminalitou. Jen u mravností kriminality pozorujeme opačný trend a to vzestup.

5. ANALÝZA ŽIVOTNÍ ÚROVNĚ BÝVALÝCH VĚZŇŮ

Empirická část bakalářské práce zkoumá životní úroveň bývalých vězňů. Osoby, jež opustili výkon trestu odnětí svobody, mají všeobecně nižší životní úroveň než osoby, které trestnou činnost nepáchají. Nízká životní úroveň je ovlivněna mnoha faktory, jež často můžeme označit za faktory kriminogenní, o kterých pojednává kapitola 2.2. Hlavní příčiny, jež zapříčinily horší životní úroveň, se pokusí ukázat následující výzkum.

5.1 Dotazníkové šetření

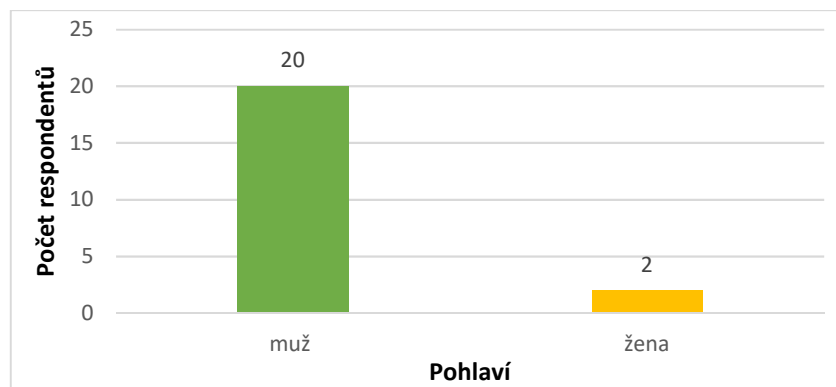
Dotazníkové šetření probíhalo anonymně mezi bývalými vězni od začátku do konce března. Tištěné dotazníky byly šířeny prostřednictvím pracovníků probační a mediační služby v Pardubicích. Dále prostřednictvím oddělení sociálních služeb a prevence magistrátu města Pardubic. Část dotazníků byla předána bývalým vězňům mojí osobou nebo prostřednictvím mých známých v našem okolí. Celkově bylo vyplněno 22 dotazníků. Rozsah výzkumného souboru je omezen obtížnou dostupností zkoumaných osob a rozsahem dotazování.

Dotazník obsahoval 26 otázek viz příloha 1. V dotazníku byly položeny jak otevřené otázky (celkem 5) tak i otázky uzavřené.

Analýza je rozdělena do pěti kategorií. Nejdříve jsou zkoumána data, která charakterizují respondenty (tzv. tvrdá data), následně pak situace před výkonem trestu, situace po výkonu trestu a vztahy s rodinou, práce a finanční situace po výkonu trestu a nakonec současný stav respondentů.

Charakteristika zkoumaného vzorku

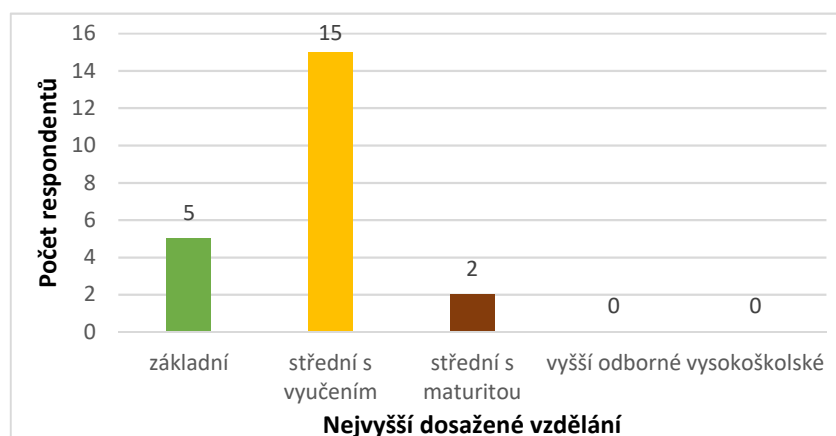
26. otázka se týkala pohlaví respondentů. Z obrázku 9 je patrné, že dotazník vyplnilo více mužů než žen. Odpovídaly pouze dvě ženy, tedy 9 % celkového počtu respondentů připadlo na ženy. Potvrdilo se to, co je všeobecně známé tedy, že ženy páchají méně trestnou činností než muži.

Obrázek 9: Graf pohlaví respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

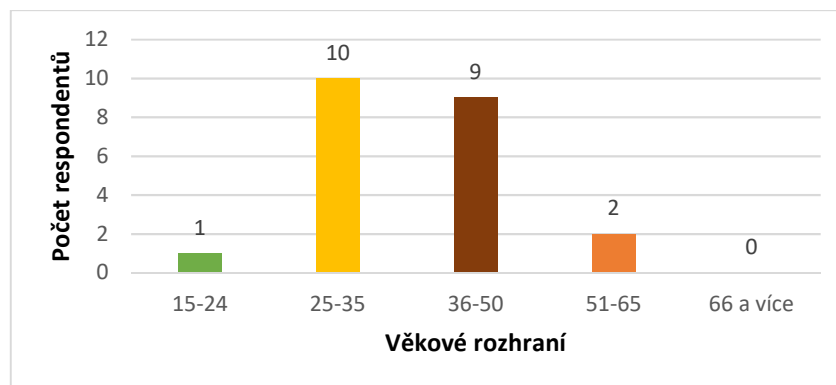
Otázka 25 se týkala nejvyššího dosaženého vzdělání. Z obrázku 10 je patrné, že mezi respondenty převažovalo střední vzdělání s vyučením. Respondentů s tímto vzděláním bylo 68,2 %. Pět respondentů dosáhlo pouze základního vzdělání a dva úplného středoškolského s maturitou. Žádný z oslovených respondentů nedosáhl vyššího odborného či vysokoškolského vzdělání. Je lze tedy patrné, že trestnou činnost páchají především lidé s nižším a středním vzděláním.

Obrázek 10: Graf nejvyššího dosaženého vzdělání respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

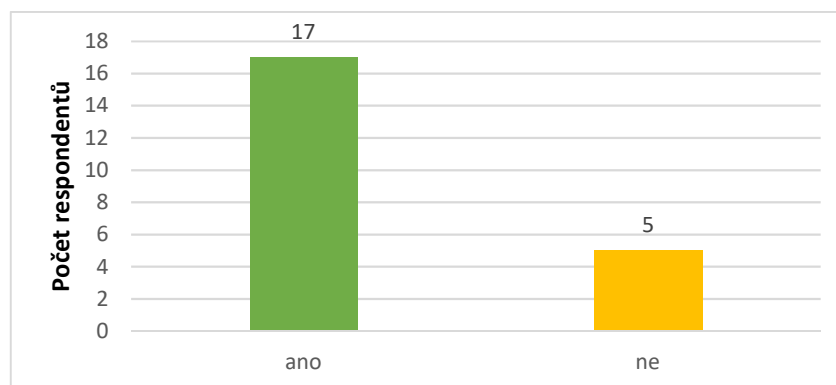
Otázka 24 se týkala věkového rozhraní respondentů. Nejvíce respondentů bylo v rozmezí 25 až 50 let. Pouze jeden respondent byl ve věkovém rozhraní 15-24 let. Dva respondenti byli ve věku 51-65 let a mezi dotazovanými nebyl nikdo starší 66 let.

Obrázek 11: Graf věkového rozhraní respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

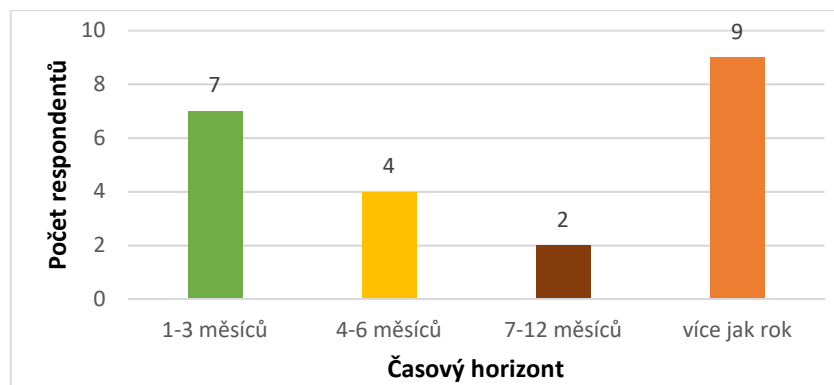
Na obrázku 12 vidíme odpověď na otázku 23, zda mají dotazovaní děti. Většina dotazovaných dětí má. Je to 77,2 %. V průměru to jsou dvě děti na jednoho respondenta, který odpověděl na otázku, zda má děti ano. Pět respondentů odpovědělo, že děti doposud nemají.

Obrázek 12: Graf rozdělení respondentů podle toho, zda mají děti

Zdroj: vlastní zpracování

Poslední otázka, kterou můžeme rovněž zařadit mezi tzv. „tvrdá data“ je otázka 1 týkající se doby, která uplynula od posledního propuštění z vězení. 41 % oslovených respondentů opustila vězení více jak před rokem. 31,8 % respondentů opustilo vězení před nedávnem, tedy v době před jedním až třemi měsíci. 18 % oslovených respondentů vybralo odpověď, že vězení opustili před 4-6 měsíci. Nejméně lidí 9,1 % opustilo vězení před 7-12 měsíci.

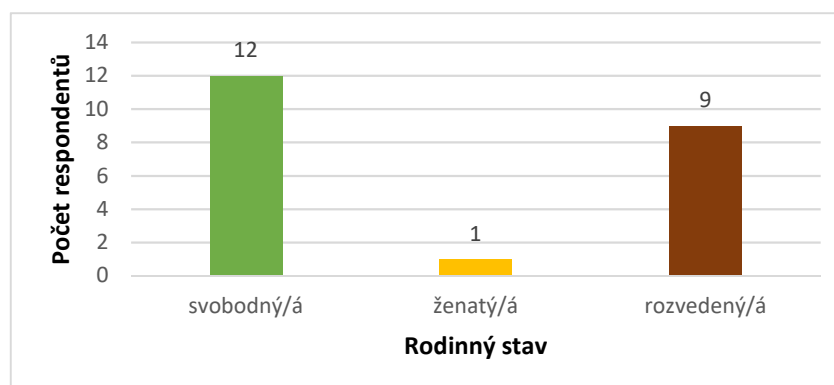

Obrázek 13: Graf časového horizontu respondentů od propuštění z vězení

Zdroj: vlastní zpracování

Situace před výkonem trestu

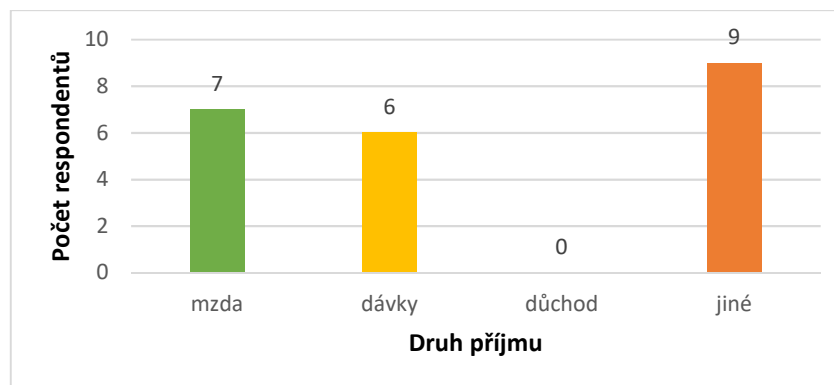
Otázka 2 zjišťovala rodinný stav respondentů před výkonem trestu. Nejvíce převládá lidí, kteří jsou svobodní. Ty představují 54,5 % všech dotázaných. 40,9 % respondentů je rozvedených a pouze jeden dotazovaný je vdaný či ženatý.

Obrázek 14: Graf rodinného stavu respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

Třetí dotazníková otázka se zaměřovala na zdroj příjmů před nástupem do vězení. Z obrázku 15 je patrné, že za nejčastější odpověď byl vybrán jiný zdroj příjmů. Mezi jiný zdroj příjmů respondenti zahrnovali jako nejčastěji trestnou činnost, dále zde byla odpověď – sběr potravin z kontejnerů. Dva respondenti rovněž uvedli, že neměli žádný příjem a jeden respondent uvedl, že byl student, lze tedy předpokládat, že ho živili rodiče. 31,8 % respondentů uvedlo, že před nástupem do výkonu trestu pobírali mzdu. 27,3 % dotázaných pak uvedlo, že pobírali dávky a žádný z dotazovaných nepobíral důchod.

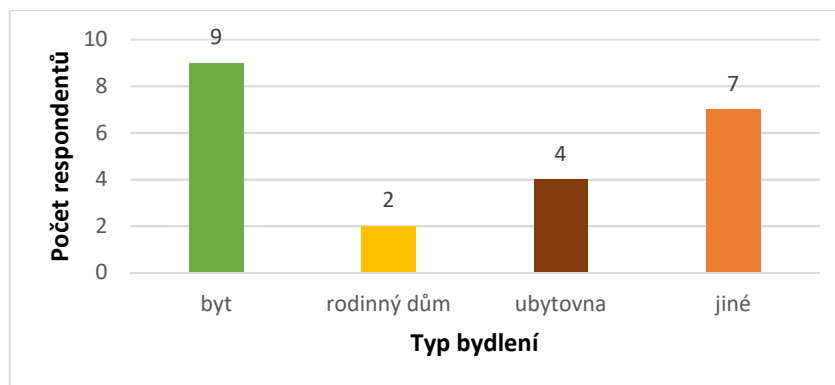

Obrázek 15: Graf typů příjmu respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

Ve čtvrté otázce byl zjišťován impuls, který vedl respondenta k poslednímu trestnému činu. Jednalo se o otevřenou otázku. Nejvíce respondentů (45,5 % procent) mělo odpověď, která souvisela s nedostatkem financí. Odpovědi byly typu jako nedostatek peněz, byl jsem bez příjmů, neměl jsem finance, nebyly prostě peníze. Druhou nejčastější odpovědí byly alkohol a drogy. To uvedlo 18,2 % respondentů. Lze předpokládat, že drogy či alkohol souvisejí určitým způsobem také s finanční stránkou. Pravděpodobně respondenti neměli na svou závislost peníze. Dále byli odpovědi velmi rozdílné, většinou respondenti odpovídali v několika slovech, jako například neměl jsem smysl života, blbost, hádka v hospodě, chamtivost, nemohl jsem pracovat, ženská.

Odpověď na otázku číslo 5, kde jste před nástupem do vězení bydlel/a vidíme na obrázku číslo 16. Nejvíce respondentů bydlelo v bytě. Druhým nejčastějším typem bydlení bylo jiný typ bydlení. K tomu tři respondenti napsali, že bydleli na ulici, jeden uvedl jako odpověď, kde se dalo, jeden respondent napsal, že bydlel u přítelových rodičů, jeden uvedl, že bydlel u zaměstnance ve firmě v přiděleném pokoji a jeden respondent to blíže nspecifikoval. 18,2 % z celkově dotázaných respondentů uvedlo, že bydlelo na ubytovně a 9,1 % respondentů bydlelo v rodinném domě.

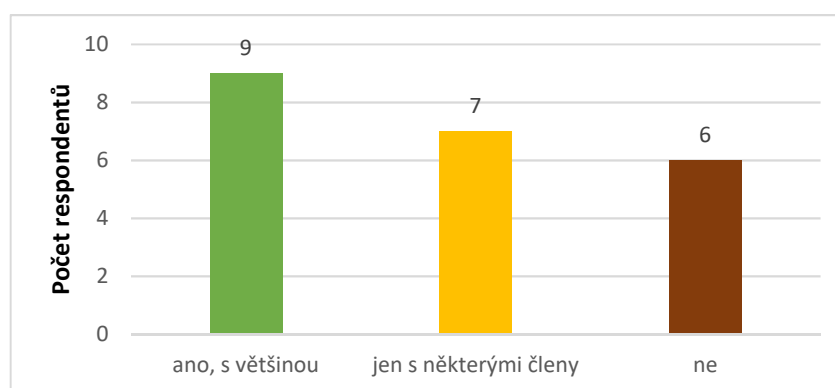
Obrázek 16: Graf typu bydlení respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

Situace po výkonu trestu – vztahy s rodinou

Otázka číslo šest zněla: „Jaká slova si myslíte, že vystihovali vaši situaci po propuštění z vězení?“ Zde byli odpovědi většinou jednoslovné. Nejčastější odpověď byla „svoboda“. Tuto jednoslovnou odpověď napsalo do dotazníku 31,8 % procent dotázaných. Dále převládaly spíše pozitivní odpovědi jako: „hurá“, „konečně venku“, „nový začátek“, „už nikdy víc“. Jen pět dotázaných uvedlo odpověď, která působí negativně. Objevovaly se tu slova jako samota, bezmoc, beznaděj a nikdy se nezačlením.

Odpovědi na otázku číslo sedm znázorňuje obrázek 16. Devět dotazovaných tedy 41 % je v kontaktu s nejbližší rodinou. Jen s některými členy rodiny je v kontaktu 31,8 % respondentů. Šest respondentů, tedy 27,3 % přiznává, že není v kontaktu s nejbližší rodinou.

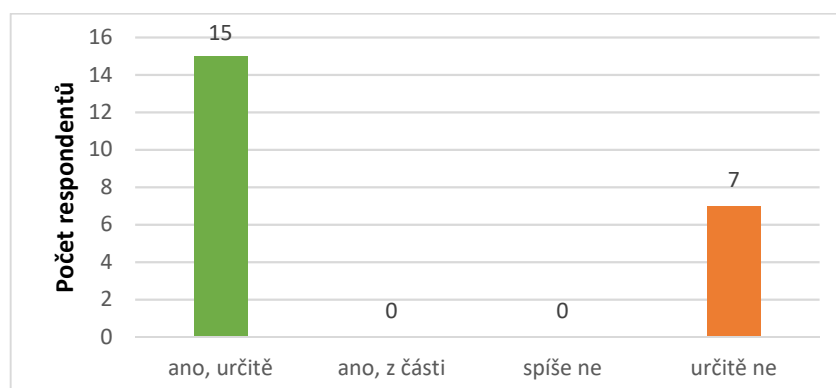
Obrázek 17: Graf rozdělení, zda jsou respondenti v kontaktu s nejbližší rodinou

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka číslo 8 zněla: „Pocíval/a jste jiný přístup rodiny k vám po návratu z vězení?“ Jasně dominující byla odpověď určitě ano a určitě ne. 15 respondentů se domnívá, že pocítili jiný přístup rodiny k nim po návratu z vězení. Myslí si to více jak polovina respondentů,

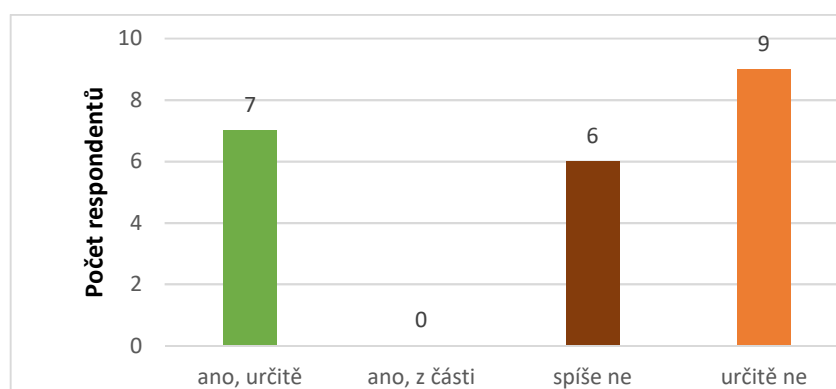
a to 68,2 %. Naopak sedm respondentů se domnívá, že se k nim rodina nechovala jinak a jiný přístup nepociťovalo. Jednalo se o 31,8 % respondentů.

Obrázek 18: Graf rozdělení, zda respondenti pociťují jiný přístup rodiny

Zdroj: vlastní zpracování

Následující devátá otázka byla velmi podobná otázce předchozí, jen se tentokrát dotazovalo na vztahy s přáteli. Pokud jde o vztahy s přáteli 40,9 % respondentů uvedlo, že určitě nepociťuje jiný přístup přátel k nim. 27,3 % dotazovaných vybralo odpověď, že spíše nepociťují jiný přístup. Určitě ano pociťuje jiný přístup přátel 31,8 % dotazovaných. Lze tedy říci, že více jak polovina respondentů jiné vztahy s přáteli nepociťuje. Na rozdíl od vztahu k rodině, kde více jak polovina jiné vztahy pociťuje.

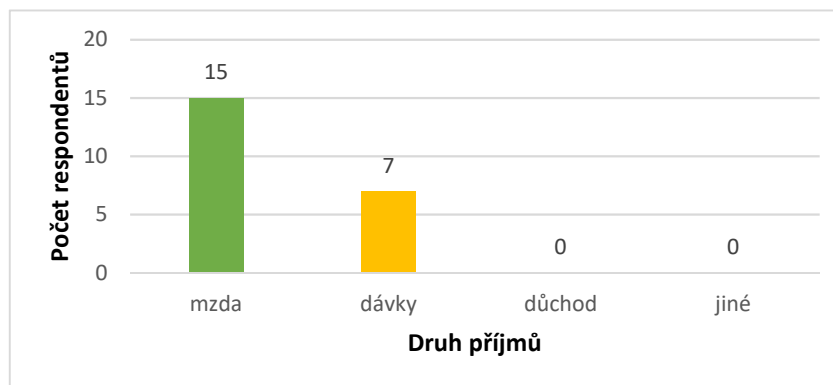
Obrázek 19: Graf rozdělení, zda respondenti pociťují jiný přístup přátel

Zdroj: vlastní zpracování

Práce a finanční situace po výkonu trestu

Obrázek 20 ukazuje odpověď na otázku 10, která zněla, co v současnosti tvoří příjem respondentů. Z grafu je patrné, že 68,2 % dotazovaných vybrala možnost příjmu mzdu. 31,8 % dotazovaných pak vybrala, že pobírají dávky. Oproti situaci před výkonem trestu, kterou

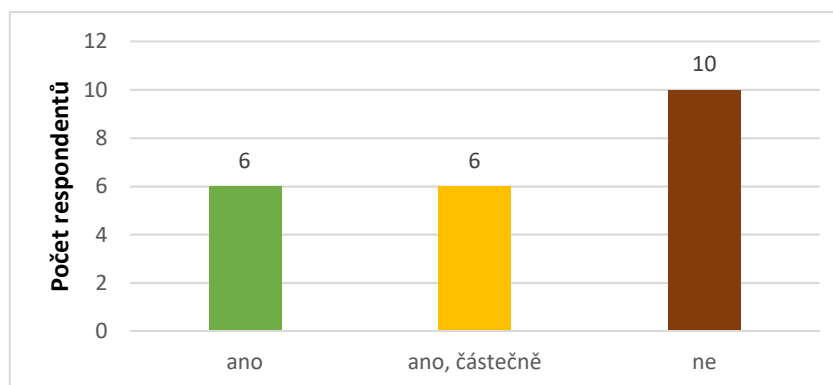
znázorňuje obrázek 15 vidíme, že vzrostl počet lidí, kteří pobírají mzdu. Před výkonem trestu mzdu pobíralo 7 respondentů, po výkonu trestu už jich bylo 15. Lze tedy předpokládat, že se respondenti snažili po výkonu trestu sehnat práci a také se jim to povedlo. Zcela také v době po výkonu trestu zmizel jiný druh příjmů, který v době před výkonem trestu označilo 9 respondentů.

Obrázek 20: Graf rozdělení příjmů respondentů po výkonu trestu

Zdroj: vlastní zpracování

Zda si respondenti myslí, že je jejich příjem dostatečný řešila otázka 11. Z obrázku 21 je patrné, že téměř polovina respondentů označila svůj příjem jako nedostatečný. Šest respondentů se domnívá, že je jejich příjem částečně dostatečný a stejný počet, tedy šest respondentů se domnívá, že je jejich příjem dostatečný.

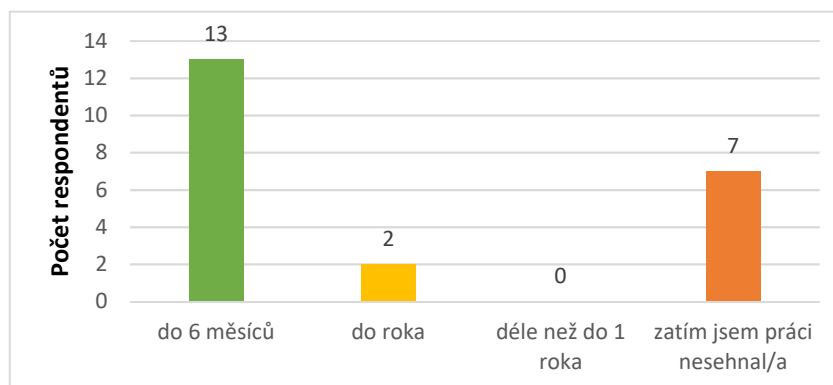

Obrázek 21: Graf rozdělení, zda je respondentův příjem dostatečný

Zdroj: vlastní zpracování

Graf na obrázku 22 ukazuje odpověď na otázku 12, která řešila, jak dlouho po propuštění z výkonu trestu si dotyčný respondent sehnal práci. Z rozdělení je patrné, že 59,1 % dotazovaných nemělo větší problém si sehnat práci a sehnali si jí do šesti měsíců od propuštění z výkonu trestu. 9,1 % respondentů to trvalo déle jak šest měsíců, ale méně než rok, než si našli práci. 31,9 % respondentů zvolila odpověď, že práci si zatím nesehnali. Lze z toho tedy vyvodit,

že 7 lidí, kteří si práci nesehnali pobírají dávky, což se potvrdí z obrázku 20, kde 7 respondentů vybralo jako druh příjmů dávky.

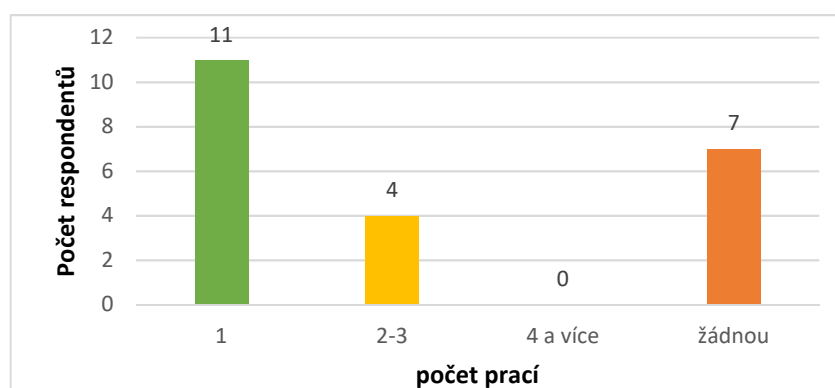

Obrázek 22: Graf rozdělení, za jak dlouho si respondenti sehnali práci

Zdroj: vlastní zpracování

Následující 13. otázka se ptala respondentů, zda byl problém si sehnat práci. Zde byla situace vyrovnaná. 50 % tedy 11 dotazovaných přiznalo, že byl problém si sehnat práci. 50 % dotazovaných zase uvedlo, že nebyl problém si práci sehnat. Z odpovědí z předchozí otázky si lze vyvodit, že i když mělo 11 dotazovaných problém sehnat si práci, čtyřem se to i přes to podařilo.

Otázka 14 zněla: „Kolik prací od posledního propuštění z vězení jste vystřídal/a?“ Nejvíce respondentů, 50 %, uvedlo, že vystřídali zatím jen jednu práci. 18,2 % respondentů vystřídalo 2-3 zaměstnání. 31,8 % respondentů si zatím práci nesehnalo.

Obrázek 23: Graf rozdělení počtu vystřídaných prací respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

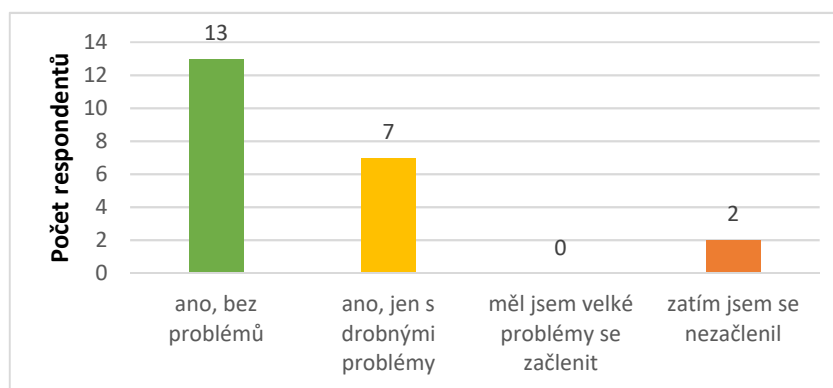
Zda je respondent ve své práci spokojený zjišťovala otázka 15. Z předchozích obrázků je patrné, že z 22 respondentů si práci našlo 15, což představuje 68,2 %. Z těchto respondentů, kteří si našli práci 73,3 % uvedlo, že jsou v práci spokojeni. 26,7 % pak uvedlo, že v práci spokojeni nejsou. Bohužel většina důvod své nespokojenosti nerozvedla. Jeden respondent uvedl, že není

spokojen z důvodu přístupu zaměstnavatele a jeden respondent uvedl jako důvod nespokojenosti nestabilní situaci v zaměstnání.

Současný stav

Poslední otázky budou zkoumat současný stav respondentů, jak se jejich život po propuštění z výkonu trestu změnil, zda je vězení napravilo, kde v současnosti bydlí, nebo jak se změnil jejich rodinný stav. 16. otázka byla otevřená a zněla, v čem spatřují respondenti největší problém začlenění se zpět do společnosti. Bohužel většina respondentů byla velmi stručná a napsala, buď v ničem, nevím, nemám problém nebo otázku vynechala. To, že nespatřují v ničem problém začlenit se do společnosti nebo neví, potvrdilo 36,4 % respondentů. 27,3 % respondentů na tuto otázku neodpovědělo. Buď se jim o tom nechtělo přemýšlet nebo třeba žádný problém začlenit se zpět neměli. 22,7 % respondentů se domnívá, že jejich problém začlenit se zpět do společnosti souvisí s finanční stránkou věci. Další odpověď byla i taková, že se musí chtít, bez toho to nejde. Dále, že člověk musí přehodnotit svůj život. Jeden respondent si také stěžoval na dlouhodobé zdravotní problémy. Vyskytli se i dvě odpovědi, které s otázkou ani nesouviseli.

Odpovědi na 17. otázku znázorňuje obrázek číslo 24. Z předchozí otázky je patrné, že většina respondentů nedokázala napsat, v čem spatřují největší problém se zpět začlenit do společnosti. Nikdo z dotazovaných nevedl, že měl velké problémy se začlenit. Pouze dva respondenti přiznali, že se zatím nezačlenili. Zcela bez problémů se začlenilo 13 respondentů a 7 jen s drobnými problémy. Z odpovědí na předchozí otázku můžeme předpokládat, že za drobné problémy související se začleněním mohou souviset finance.

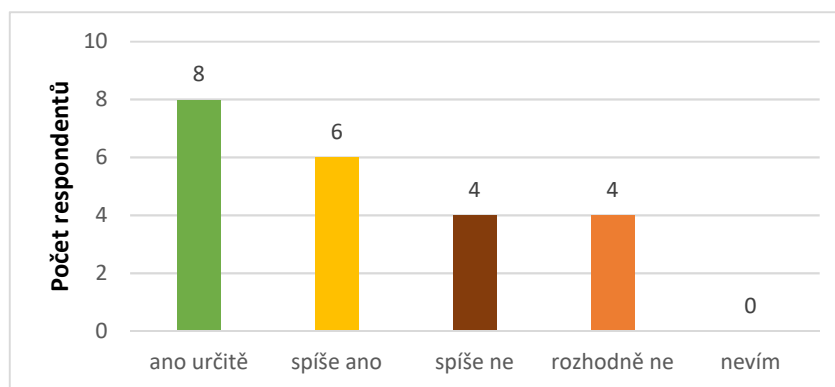
Obrázek 24: Graf rozdělení, zda se klient začlenil zpět do společnosti

Zdroj: vlastní zpracování

„V čem se změnil váš život po propuštění z vězení?“ – zněla otázka 18. Odpovědi byly velmi různorodé. Pouze pět respondentů odpovědělo, že nevědí, že je nic nenapadá nebo v ničem.

Dva respondenti tuto otázku přeskočili úplně. Ostatní odpovědi byly velmi zajímavé. Objevilo se tu, že respondenta na svobodě dohání minulost, že ve vězení to bylo bezstarostné. Dále, že se respondent snaží platit výživné (což byl důvod, proč byl ve vězení), dále zde byly odpovědi, že se teď snaží vyhýbat alkoholu, snaží se žít řádný život. Jeden dotazovaný uvedl, že se má dobře, že si našel novou přítelkyni. Dále se zde objevilo, že má respondent čisté svědomí. Někdo si pochvaloval, že získal lepší práci a bydlení. Jeden poznamenal, že od propuštění z vězení o všem více přemýšlí. Další respondent uvedl, že nemá žádné starosti, že je v jeho okolí klid. Několikrát zde padlo, že už nemají dotazovaní strach z policistů, když je třeba zahlédnou na ulici. Jeden respondent uvedl do odpovědi tři slova, práce, bydlení a mzda. Další respondent uvedl, že od propuštění z vězení si dává větší pozor a nikoho si nepřipouští k tělu, další napsal, že má lepší zaměstnání a častější kontakt s dětmi. Někdo uvedl, že kromě jiné práce se v ničem jeho život nezměnil. A zajímavá byla též odpověď, kde respondent napsal, že změnil pohled na svět a do vězení už nikdy za nic na světě nepůjde.

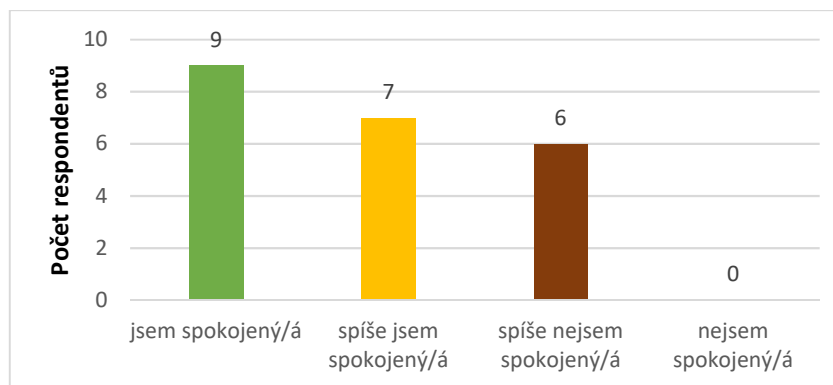
Otázka 19 zněla, zda respondenty vězení napravilo. Odpovědi na tuto otázku vidíme na obrázku 25. Více jak polovina respondentů se shodla na tom, že je vězení určitě či spíše napravilo. Myslí si to 63,6 % respondentů. Nikdo z respondentů neoznačil, že neví. 36,4 % dotazovaných se přiklonila spíše k odpovědi, že je vězení spíše či rozhodně vůbec nenapravilo.

Obrázek 25: Graf rozdělení, zda respondenty vězení napravilo

Zdroj: vlastní zpracování

Odpovědi na otázku 20 znázorňuje graf na obrázku 26. Otázka se týkala toho, jak klient vnímá svůj současný život. 9 dotazovaných vnímá svůj život jako spokojený. 7 dotazovaných zvolilo možnost, že jsou spíše spokojeni se svým současným životem. 6 respondentů pak zvolilo možnost, že spíše nejsou spokojeni a žádný z dotazovaných nevybral poslední možnost tedy, že nejsou spokojeni vůbec.

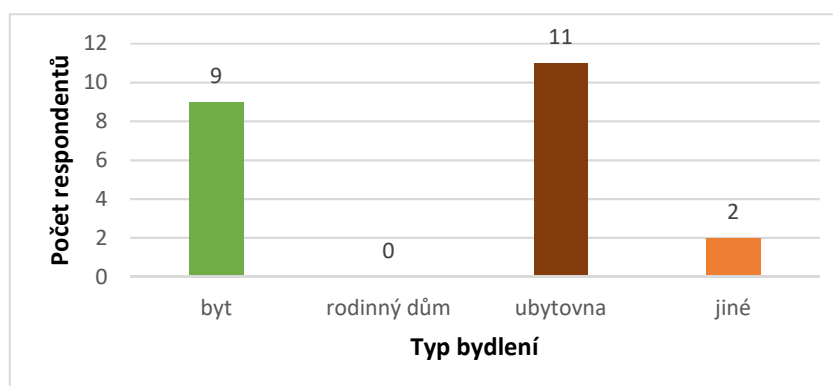

Obrázek 26: Graf rozdělení, jak respondent vnímá svůj současný život

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 21 byla podobná jako otázka 2. Zatímco v otázce 2 se zjišťoval rodinný stav před nástupem do vězení, v otázce 21 se zjišťoval současný rodinný stav tedy po propuštění z vězení. Situace zůstala beze změny. Tedy 12 respondentů bylo nadále svobodných, jeden respondent buď vdaný či ženatý a 9 respondentů bylo rozvedených. Rodinný stav respondentů se tedy nijak nezměnil.

Otázka 22 se týkala současného typu bydlení respondentů. Oproti otázce 5, kde se řešil typ bydlení před nástupem do vězení, se zde odehrálo pár změn. Beze změn zůstává bydlení v bytě. Před nástupem do vězení i po propuštění z vězení v bytě žije stále 9 respondentů. Nárůst zaznamenalo bydlení v ubytovně. Oproti situaci před nástupem do vězení, kdy v ubytovně bydleli čtyři respondenti, v současné době na ubytovně bydlí 11 respondentů. Lze tedy předpokládat, že respondenti, kteří uvedli, že před nástupem do vězení bydleli v rodinném domě nebo vybrali jinou možnost, se po propuštění z vězení přestěhovali do ubytovny. Pouze dva respondenti vybrali jinou možnost. V jednom případě se jedná o azylový dům a ve druhém případě o bydlení u kamarádů.

Obrázek 27: Graf rozdělení současného typu bydlení

Zdroj: vlastní zpracování

5.2 Rozhovor

Pro dokreslení celého problému by bylo vhodné krátce představit organizaci, která se zabývá pomocí osobám, které se vracejí z výkonu trestu odnětí svobody.

Rozhovor s vedoucím služby Romodrom v Pardubickém kraji

Obecně prospěšná společnost Romodrom se zabývá poskytováním sociálních služeb a vzdělávacích programů lidem, které ohrožuje sociální vyloučení nebo jsou v nepříznivé životní situaci. Romodrom byl založen v roce 2001. Původně vznikl, aby poskytoval pomoc především lidem z romského etnika. Později se poskytování sociálních služeb rozšířilo i na další skupiny obyvatel. Dnes Romodrom působí v sedmi krajích ČR. Konkrétně se jedná o kraj Olomoucký, Moravskoslezský, Jihomoravský, Liberecký, Středočeský, Pardubický, Plzeňský a o hlavní město Prahu.

Romodrom poskytuje v těchto krajích terénní programy, sociální rehabilitaci, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, odborné sociální poradenství, jiné projekty a vzdělávací programy.

V Pardubickém kraji pak Romodrom o. p. s. poskytuje terénní programy, odborné sociální poradenství a asistenta prevence zdraví.

Mezi cílové skupiny mimo již zmíněných etnických menšin patří i osoby, které žijí v sociálně vyloučených komunitách, osoby, které vedou rizikový způsob života a pachatelé trestné činnosti.

Služby jsou poskytovány Romodromem bezplatně. Romodrom podporuje finančními i věcnými dary mnoho organizací. Největší část peněz na provozování plyne z Evropského sociálního fondu. Konkrétně se jedná o operační program zaměstnanosti. Dále se jedná například o dotace a granty ministerstva práce a sociálních věcí a úřadu vlády ČR (Romodrom, 2019).

Rozhovor probíhal s vedoucím služby v Pardubickém kraji panem Danielem Bakešem. Celkem bylo položeno a zodpovězeno osm otázek viz níže a jejich cílem bylo nahlédnout na problematiku z druhé strany.

- 1) Mezi vaše cílové skupiny patří mimo jiné také pachatelé trestné činnosti. Lze říci jakou procentuální část zaujímají?
  - V roce 2018 to bylo 137 uživatelů celkem, z toho 31 osob pachatelů trestné činnosti (19 žen, 12 mužů).

- 2) S čím nejčastěji potřebují osoby opouštějící výkon trestu odnětí svobody pomoc? Jaké jsou jejich nejčastější důvody proč vás vyhledají?
- Stabilizační bydlení osobám po výkonu trestu odnětí svobody: Principem této služby je podpora uživatele bezprostředně po výstupu z výkonu trestu odnětí svobody formou zajištění a financování bydlení na ubytovně D11 v obci Křičevěves od jednoho do maximálně tří měsíců. Cílem je snížení rizika recidivy, a to formou podpory osamostatnění se uživatele na úrovni schopnosti udržet si bydlení z vlastních prostředků a zdrojů. Program je kombinován s dalšími námi poskytovanými službami, zejména s možností získat zaměstnání přes naše partnerské zaměstnavatele a se službou odborného dluhového poradenství.
- 3) Na vašich stránkách se píše, že spolupráce s klientem je dlouhodobá. Jak dlouho v průměru trvá spolupráce s osobou navracející se z výkonu trestu odnětí svobody? Je to v rámci měsíců či roků?
- Od 3 měsíců do 12 měsíců před výstupem z výkonu trestu odnětí svobody.
- 4) V roce 2015 byl ukončen projekt Vězeňský program Pardubice II. Plánuje se v budoucnu podobný projekt?
- V podstatě realizujeme podobný program v rámci terénního programu vězeňský program. Jedná se o sociální službu s nadregionální působností. Program je poskytován bezplatně a je určen pro osoby starší 18 let.
- 5) Na vašich webových stránkách se píše, že jednání obvykle probíhají v přirozeném prostředí uživatele. Pokud se budeme bavit o osobách opouštějící výkon trestu odnětí svobody, volí spíše možnost poradenství ve svém přirozeném prostředí nebo vyhledávají vaši kancelář?
- S osobou ve výkonu trestu odnětí svobody analogicky ve věznici, s osobou po výkonu trestu odnětí svobody v kanceláři.
- 6) Klienti ve výkonu trestu odnětí svobody mohou být navštěvováni přímo v prostoru dané věznice. S jakými problémy nejčastěji pomáháte klientům, u nichž probíhá výkon trestu odnětí svobody?
- Stabilizace po výstupu z výkonu trestu, navedení dávek, bydlení, finance, práce.
- 7) Klientům pomáháte jednat například s Úřadem práce ČR. Jak dlouho zhruba trvá než osoba, která opustila výkon trestu odnětí svobody, najde vhodné zaměstnání?

- zdravý jedinec do měsíce, zdravotně tělesně postižení do 3 měsíců (pokud je jasná motivace k tomu pracovat).
- 8) Jak vás klienti nejčastěji kontaktují s žádostí o pomoc? Převažuje telefonická domluva nebo například e-mail?
- uživatelé ve výkonu trestu upřednostňují dopis, ostatní uživatelé preferují telefonický kontakt (Bakeš, 2019).

5.3 Souhrn empirického šetření

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že k páchání kriminality mají více sklony muži než ženy a že porušují zákony spíše lidé základního a středního vzdělání.

Finance byly u skoro poloviny respondentů impulsem k tomu, aby začali páchat trestnou činnost. Po propuštění z vězení se dá říci, že se finanční situace u respondentů částečně zlepšila. U poloviny dotazovaných nebyl problém si sehnat práci. Práci si většinou sehnali do 6 měsíců od propuštění. Také převážná většina dotazovaných pobírá mzdu, lze tedy říci, že po propuštění z výkonu trestu se snažili si najít práci, začít vydělávat peníze a začlenit se do společnosti. Otázkou je, o jakou práci se jedná, když téměř polovina dotazovaných svůj příjem nepovažuje za dostatečný. Možná si nemohli vybírat a brali první práci, která se jim naskytla. V praxi bývá záznam v rejstříku trestů považován za velkou překážku při ucházení se o pracovní místo. Faktem ovšem je, že před výkonem trestu bylo na dávkách závislých mnohem více respondentů než po propuštění z trestu odnětí svobody. Několik respondentů také uvedlo jako zdroj příjmů před nástupem do vězení trestnou činnost. Tento druh příjmů však po propuštění z vězení zcela vymizel.

Co se týká samotného trestu, ten by měl sloužit k nápravě pachatelů. Přes polovinu respondentů se shodla na tom, že je vězení více či méně napravilo. Dalo by se říci, že se po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody snažili do společnosti začlenit a také se jim to podařilo. Byla celá řada pozitivních odpovědí či odpovědí s nádechem naděje na otázku, jak se změnil váš život po propuštění z vězení. Pár respondentů se však shodla na tom, že je vězení nenapravilo. Otázkou tedy je, proč je vězení nenapravilo? Napravil by je třeba nějaký z řad alternativních trestů? Nebo se jedná o lidi, kteří budou zákon neustále porušovat a nadále páchat trestnou činnost? U těchto dotazovaných pozorujeme neochotu se svou situací něco udělat. Jak napsal jeden respondent: „stále hledám smysl života, stále přemýšlím, jestli se vůbec začlenit.“. Tito dotazovaní nejsou spokojeni se svou současnou situací. Převážně bydlí na ubytovně a nejsou

spokojeni se svým současným životem. Jedná se právě o jedince, které vězení nenapravilo a pravděpodobně ani nikdy nenapraví. Práci si zatím nesehnali a otázkou zůstává, zda si práci chtějí vůbec sehnat. Stěžují si na nedostatečnost příjmů, ale místo toho, aby se snažili si najít práci spoléhají na dávky. Vězení narušilo jejich sociální vazby. Rodina se k nim chová jinak.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že většina dotazovaných si dle dotazníku po ekonomické stránce polepšila. Co se týká sociální stránky, můžeme říci, že je to půl na půl. Samotné vězení je spojeno s narušením sociálních vztahů zejména s rodinou a přáteli. Na tom, že se rodina k respondentům po tom co opustili výkon trestu odnětí svobody nechovala stejně, se shodla převážná většina respondentů. Naopak chování přátel se většinou nezměnilo.

V odpovědích je rozhodně vidět pomoc pracovníků probační a mediační služby i odboru sociálních služeb a prevence případně i dalších společností, které pomáhají osobám navracející se z výkonu trestu odnětí svobody začlenit se. Bez jejich odborné pomoci by si pravděpodobně respondenti tak rychle po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody nenašli zaměstnání a nezačlenili se tak rychleji do společnosti.

Každý respondent má svůj osobní příběh a důvody, které ho vedli k porušení zákona. Každý respondent vzal situaci do svých rukou a dle svého nejlepšího vědomí a svědomí se s ní vypořádal. Někde pozorujeme snahu svou životní situaci zlepšit, jinde snaha zatím není.

ZÁVĚR

Kriminalita, slovo které působí negativně, někomu působí strach, někoho nechává chladným. Někdo je každý den tváří v tvář svědkem porušování zákona. Faktem ovšem je, že kriminalita vždy ve společnosti bude. Neustále budou lidé porušovat zákon. A je jen otázkou, jaký druh trestu se pro pachatele zvolí.

Trendem je využívání méně trestů odnětí svobody, které jsou spojeny s negativními důsledky na potrestané pachatele. Především je trest odnětí svobody spojen s narušením sociálních vztahů.

Cílem práce bylo analyzovat primární sociální a ekonomické aspekty, které ke kriminalitě vedou. Existuje celá řada faktorů ovlivňující kriminalitu. Faktory jsou na konkrétních příkladech ukázány v analýze životní úrovně bývalých vězňů. Z analýzy vyplynulo, že životní úroveň bývalých vězňů není nějak zvlášť vysoká, ale za pomoci například probační a mediační služby či obecně prospěšných společností, se jejich životní úroveň po propuštění z vězení zlepšuje. U některých jedinců ovšem nízká životní úroveň zůstává, i po propuštění z výkonu trestu.

Zajímavé je, že kriminalita rok od roku klesá. Někde je pokles nepatrný někde ovšem velmi značný. Důležité ovšem je, že k poklesu dochází. Také dochází k lepší informovanosti občanů o zločinu. Občané jsou lépe informováni a oceňují práci orgánů zabývajících se bojem proti kriminalitě.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BAKEŠ, Daniel. *Osobní rozhovor s vedoucím služby Romodrom*. Pardubice, 25. 4. 2019.
- [2] ČERNÍKOVÁ, Vratislava et al., 2008. *Sociální ochrana: terciální prevence, její možnosti a limity*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Vysokoškolské učebnice. ISBN 978-80-7380-138-0.
- [3] Český statistický úřad: *kriminalita, nehody* [online]. 2019 [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/kriminalita_nehody
- [4] KAISER, Günther, 1994. *Kriminologie: úvod do základů*. Praha: C.H. Beck. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-002-8.
- [5] Kriminalita, 2019. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2018.aspx>
- [6] MAPAKRIMINALITY.CZ: Projekt Otevřené společnosti, o.p.s. [online]. [cit. 2019-03-10]. Dostupné z: <http://www.mapakriminality.cz/>
- [7] MAŘÁDEK, Vladimír, 2000. *Lexikon klíčových pojmů z penologie*. Opava: Vavrla Pavel. ISBN 80-238-6731-8.
- [8] NOVOTNÝ et al., 1997. *Trestní právo hmotné*. 3., přeprac. vyd. Praha: Codex. ISBN 80-85963-24-8.
- [9] NOVOTNÝ, O., Zapletal, J., a kol. 2004. *Kriminologie*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI. ISBN 80-7357-026-2.
- [10] *Romodrom* [online], 2019. [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <http://www.romodromcz.cz/new/index.php>
- [11] SCHEINOST, Miroslav a Vladimír BALOUN, 2004. *Výzkum ekonomické kriminality*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-7338-031-5.
- [12] SCHEINOST, M. et al., 2010. *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 238 s. ISBN 978-80-7338-096-0

- [13] STRAUS, Jiří, 2006. *Úvod do kriminalistiky*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 80-86898-95-4.
- [14] SVATOŠ, Roman, 2012. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-389-6.
- [15] TOMÁŠEK, Jan, 2010. *Úvod do kriminologie: jak studovat zločin*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2982-4.
- [16] Trestní zákoník, 2019. *Trestní zákoník.cz* [online]. [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: <http://www.trestnizakonik.cz/>
- [17] VICHLENDÁ, Milan, 2011. *Kriminalistika* [online]. Karviná [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: <http://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminalistika.pdf>. Studijní opora. Střední odborná škola ochrany osob a majetku s.r.o.,
- [18] VICHLENDÁ, Milan a Ivan KRČEK, 2011. *Kriminologie* [online]. Karviná [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <file:///E:/Vejška/bakalářka/kriminologie.pdf>. Studijní opora. Střední odborná škola ochrany osob a majetku s.r.o.
- [19] ZOUBKOVÁ, Ivana a Marcela MOULISOVÁ, 2004. *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. ISBN 80-86795-05-5.

PŘÍLOHY

Příloha A – Dotazník.....	55
---------------------------	----

PŘÍLOHA A – DOTAZNÍK

Dobrý den,

jmenuji se Dalila Nováková a studuji třetím rokem obor veřejná ekonomika a správa na Univerzitě Pardubice. Ráda bych vás požádala touto cestou o vyplnění dotazníku, který by posloužil mé bakalářské práci na téma Sociálně ekonomické aspekty kriminality. Dotazník se týká životní úrovně bývalých vězňů, je anonymní a zabere vám pár minut.

Budu velice ráda, když věnujete svůj čas vyplnění dotazníku, jehož výsledky budou pak použity pro mou bakalářskou práci. Také bych vám byla vděčná za pravdivé odpovědi.

Předem velice děkuji za váš čas a spolupráci.

Dalila Nováková

1. Kolik měsíců uplynulo od vašeho posledního propuštění z vězení?

- a) 1-3 měsíců
- b) 4-6 měsíců
- c) 7-12 měsíců
- d) Více jak rok

2. Váš rodinný stav před (prvním) nástupem do vězení?

- a) Svobodný/á
- b) Ženatý/vdaná
- c) Rozvedený/á

3. Co tvořilo váš příjem před nástupem do vězení?

- a) Mzda
- b) Dávky
- c) Důchod
- d) Jiné:.....

4. Jaký byl váš první impuls k poslednímu trestnému činu / co vás vedlo spáchat trestný čin?

.....
.....
.....
.....

5. Kde jste před nástupem do vězení bydlel/a?

- a) Byt
- b) Rodinný dům
- c) Ubytovna
- d) Jinde: .....

6. Která slova si myslíte, že vystihovali vaši situaci po propuštění z vězení? (Cokoliv vás napadne).

.....
.....
.....
.....
.....

7. Jste v kontaktu s vaší nejbližší rodinou?

- a) Ano, s většinou
- b) Jen s některými členy
- c) Ne

8. Pociťoval/a jste jiný přístup rodiny k vám po návratu z vězení?

- a) Ano určitě
- b) Ano, z části
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne

9. Pociťoval/a jste jiný přístup přátel k vám po návratu z vězení?

- a) Ano určitě
- b) Ano, z části
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne

10. Co v současnosti tvoří váš příjem?

- a) mzda
- b) dávky
- c) důchod
- d) jiné: .....

11. Je váš příjem dostatečný?

- a) Ano
- b) Ano, ale jen částečně
- c) Ne

12. Jak dlouho po propuštění z vězení jste si sehnal/a práci?

- a) Do šesti měsíců
- b) Do roka
- c) Déle než do jednoho roka
- d) Práci jsem zatím nesehnal/a

13. Byl/je u vás problém si sehnat práci?

- a) Ano
- b) Ne

14. Kolik prací jste od vašeho posledního propuštění z vězení vystřídal/a?

- a) 1
- b) 2-3
- c) 4 a více
- d) Žádnou

15. Jste spokojený ve vaší současné práci? (pokud jste si práci zatím nesehnal/a pokračujte další otázkou).

- a) Ano
- b) Ne,
Proč ne?

.....
.....
.....
.....
.....

16. V čem je podle vás největší problém začlenění se zpět do společnosti?

.....
.....
.....

17. Začlenil jste se bez problémů zpět do společnosti?

- a) Ano, bez problémů
- b) Ano, jen s drobnými problémy
- c) Měl jsem velké problémy se začlenit
- d) Zatím jsem se nezačlenil

18. V čem se změnil váš život po propuštění z vězení? (Cokoliv vás napadne).

.....
.....
.....
.....
.....

19. Domníváte se, že vás vězení napravilo?

- a) Ano určitě
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Rozhodně ne
- e) Nevím

20. Jak vnímáte svůj současný život?

- a) Jsem spokojený/á
- b) Spíše jsem spokojený/á
- c) Spíše nejsem spokojený/á
- d) Nejsem spokojený/á

21. Současný rodinný stav

- a) Svobodný/á
- b) Ženatý/vdaná
- c) Rozvedený/á

22. Kde v současnosti bydlíte?

- a) Byt
- b) Rodinný dům
- c) Ubytovna
- d) Jiné: .....

23. Máte děti?

- a) Ne
- b) Ano,
případně kolik?.....

24. Věk

- a) 15-24
- b) 25-35
- c) 36-50
- d) 51-65
- e) 66 a více

25. Nejvyšší dosažené vzdělání

- a) Základní
- b) Střední s vyučením
- c) Střední s maturitou
- d) Vyšší odborné
- e) Vysokoškolské

26. Pohlaví

- a) Muž
- b) Žena

Velice vám děkuji za vaše odpovědi a za váš čas.